

ביתר ע.	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	חיפה	מודיעין ע. ³⁰	בני ברק	ירושלים	עיר
18:53	19:02	19:08	19:00	18:52	19:01	19:01	19:07	18:53	כניסת שבת
20:06	20:07	20:06	20:07	20:06	20:09	20:07	20:08	20:06	יציאת שבת
20:44	20:40	20:43	20:42	20:43	20:43	20:43	20:41	20:44	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת שופטים א' - ז' אלו | דף היומי - מנחות ב - ח | משנה ברורה - סימן שיע"ט סעיף י"ז עד סימן שיע"כ סעיף י"ד | מוסר - קונטרס נפוצות ישראל מתחילת פרק ח' עד סוף הקונטרס | קנין חכמה - מסילת ישרים פרק י"ג עד פרק ט"ו

יום המישי כ"ח אב תשע"ח | פניני פרשת ראה | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

שמעתי מהאחים גיטלה, בעליהן של שתי חנויות ספרים, האחת בבני ברק והשניה בירושלים. החנות בבני ברק מניבה רווחים נאים, החנות בירושלים לעומת זאת, ממוקמת במיקום גרוע, ומטבע הדברים אין בה תנועה ערה של קונים... חשבו האחים להעתיק את מיקומה של החנות, והחליטו להיוועץ במרן רבי אהרון לייב שטיינמן זצוק"ל. הם סיפרו על מצב החנות...

רבי שלמה לווינשטיין שליט"א, בסיפורים יהודיים על צדקה וחסד

"וּנְדַבְתִּיהָ וְתִרְוַמֶת יָדָךְ" (דברים י"ב, י"ז)

ועני ואביון

בספר 'בנתיבות המגיד' מסופר: רבי לייביש פינקוס ז"ל מברוקלין, היה יהודי צנוע ושקט, עניו ועדין נפש, שהצליח לשרוד במוראות חורבן אירופה, והגיע לאמריקה בשנות העשרה לחייו. הפרנסה במולדת החדשה לא היתה קלה, והוא התייגע כל ימיו בעבודתו בתחום הפרוות. חלפו עברו השנים, וכאשר היה רבי לייביש איש קשיש, נשא תמיד בכיסו מלא חופניים רבעי-דולר. איש לא ידע למה ומדוע, אולם לאחר שנפטר לבית עולמו, גילה מישהו את הסיבה. בוקר-בוקר, בבואו לתפילת שחרית בבית הכנסת, ניגשו אליו עוברי אורח עניים, שנהגו לעבור בין בתי הכנסת, לפשוט יד ולקבץ נדבות. רבי לייביש סבר, שאם יושיט לקבצן דולר מתוך כוונה לקבל עודף, עלול האיש לחשוב, ולו לרגע, שהנה הוא עומד לקבל דולר שלם, ושמתו הרגעית תתחלף עד מהרה בתחושת אכזבה, כאשר יתבקש להחזיר עודף. לפיכך, כדי למנוע מן העני אשליות, ולו רק להרף עין, העדיף רבי לייביש לשאת עמו מטבעות של רבע-דולר... כך יכול היה להעניק לפושטי היד מידי יום ביומו, את הסכום המדויק אותו התכוון לתת להם.

שמעתי מעשה מופלא בנוגע לגימטריה של המילה 'צדקה': בעיר רחובות מתגורר אמן בשם 'בר עמי'. את יצירותיו המקוריות הוא מניח בכספת בארצות הברית, ואת ההעתיקים [ליתוגרפיה, שהם העתיקים מאוד מדייקים של המקור], הוא מוכר כשהם ממוסגרים וממוספרים. מספר האמן, שבאחת מהרצאותיו ניגשה אליו בסיום ההרצאה אישה מבוגרת, וביקשה את יצירתו בנושא הצדקה. הגיש לה את מבוקשה, דקות ספורות אחר כך חשה האישה שלא בטוב. לאחר שהתאוששה וההמולה סביבה שככה, שאל אותה האמן מה קרה? היא הראתה לו את המספר הסיפורי של התמונה שמכר לה: 991.

נו, מה ההתרגשות הגדולה? הפשילה את שרוללה, והראתה לו שעל זרועה חרוט המספר 991, 'מזכרת' מהנאצים יימח שם, שחרטו לה בהיותה באושוויץ, והסבירה כי צירוף המקרים מאוד ריגש אותה.

"ומדוע באמת החלטת לקחת דווקא את התמונה הזאת של הצדקה?", הוסיף האמן ושאל, והאישה הסבירה שנושא זה מאוד קרוב ללבה. עוד בחוץ לארץ, לפני השואה, היתה מתעסקת רבות בנושא זה, של איסוף כספי צדקה וחלוקתם לעניים, וגם אחרי השואה היא מתעסקת בענייני צדקה, לכן נושא זה 'מדבר' אליה מאוד. אמר לה: "גברת, לידיעתך 'צדקה' היא בגימטריא 199, כשאת הגעת אל מחנה ההשמדה של הנאצים יימח שם, השטן עצמו רשם לך על היד את הגימטריה של 'צדקה' - 199, כביכול רצתה ההשגחה לומר: 'בגברת זו לא לגעת, היא מוכרחה להינצל! כי צדקה תציל ממות!'"

'צדקה' בגימטריה 199, לרמוז שמי שיש לו מאתיים שוב אינו יכול ליטול מן הצדקה.

רמז נוסף: המילה 'צדק' מורכבת מהאותיות צ' וק', וביניהן האות ד' [שמזכירה לנו את הדל]. ללמדנו, שאת הפרש שיש בין צ' לק' הינו 10 [מעשר], יש ליתן לדל. ואמרו חז"ל: "המבזבז אל יבזבז יותר מחומש", וזוהי האות ה' שבסוף המילה 'צדקה'.

"שאלתי פעם", סיפר בנו רבי יוסף צבי, "את אאמו"ר, במה זכה שיהיו לו מיוצאי הלציו כשישים גיבורים במלחמתה של תורה, המשמשים כמורי הוראה בכל תפוצות ישראל? אמר לי: 'תדע, זה עלה לי בהרבה דמעות, לא כוס אחת של דמעות ולא שתיים, אלא נחלים של דמעות שפכתי, על 'לא ימושו מפוך ומפי זרעך'"

על התפילות והדמעות של בעל 'שבת הלוי', מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצוק"ל

"למען ייטב לך ולבניך אחריו עד עולם" (דברים י"ב, כ"ח)

רבינו, שידע את הסוד והכח של מתנת התפילה, ונהיר היה לו כי בכ התפילה יכול האדם להשיג את כל אשר יחפוץ, אפילו את שיא הפסגה בתורה וביראת שמים - השתמש בזה רבות. בעצמו העיד כי כל מה שזכה, זכה רק בכ התפילה!

שח רבינו לאחד מנכדיו ואמר, כי סוד ההצלחה שלו בתורה, נבע מכך זה שלא היה יום שלא הוריד דמעות בברכות התורה, כדי שיצליח בתורה ויראת שמים...

תיאור מרטיט על ברכת התורה של רבינו, נשמע מפי נכדו הרה"ג רבי מרדכי יהודה וואזנר שליט"א. בהיותו בחור צעיר לימים, ביקש ממנו רבינו שיטן עמו בביתו. הוא נענה לבקשה, וזכה לשמוע את רבינו מברך ברכת התורה, בבכיות עצומות ובכוונה עצומה, נוראה ונשגבה, כאשר כל מילה ומילה נאמרה בלב מלא רגש, בבכי ותחנונים לפניו יתברך...

אבל לא רק בברכת התורה היה רבינו בוכה ומתחנן על התורה, הנה מה שסיפרו תלמידיו ששמעו מפיו של רבינו: "כשלמדיתי בישיבת חכמי לובלין, הייתי מתבודד ומתפלל על יד עץ מסוים. למרות שעברו מאז עשרות שנים, אני עדיין זוכר את המקום ואת העץ, שעל ידו עמדתי והתפללתי באופן קבוע. שם על יד העץ, ביקשתי בדמעות שלישי פעמים רבות מהשם יתברך, שיזכה אותי לכתרה של תורה".

וכן לא פעם סיפר רבינו לצאצאיו ותלמידיו, כי הוא יכול להראות להם את העץ הפינתי, בקרבת ישיבת 'חכמי לובלין', אשר תחתיו "לילות רבים הייתי מתפלל ומתחנן בדמעות שלישי". וזה היה נוסח בקשתו הטהורה: "איך זאל ווערן איינס מיט דער תורה, און איך זאל קענען כל התורה כולה!" (שאני יהיה מאוחד עם התורה, ושאדע את כל התורה כולה!).

הוא התפלל אז גם על הגשמת שאיפתו, שיזכה להיות מרביץ תורה בארץ ישראל, שאיפה שהתגשמה במלואה. כמו שסיפר תלמידו הרה"ג רבי חיים ליברמן שליט"א: "זכיתי לשמוע מפי קודשו כמה פעמים, שסמוך לישיבה היה יער קטן שהיה נוהג לעשות שם 'התבודדות', והיה מתפלל ושופך שם נפשו לד' ש'יעזרהו הקב"ה להרביץ תורה בארץ ישראל".

בדומה לזה סיפר תלמידו, הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א, כי רבינו התבטא באוזניו ואמר לו שבעודו בחור, תפילתו היתה כל העת שיזכה לעלות לארץ ישראל, ולהיות בה מרביץ תורה. וגם התחנן לזכות להגיע לאמיתה של תורה. והקב"ה סייע בעדו, שכל שאיפתו להגדיל תורה ולהאדירה - תתקיים.

אולם לא רק על עצמו התפלל והתחנן רבינו לפניו יתברך, אלא גם על בניו ונכדיו. "שאלתי פעם", סיפר בנו רבי יוסף צבי, "את אאמו"ר במה זכה שיהיו לו מיוצאי הלציו כשישים גיבורים במלחמתה של תורה, המשמשים כמורי הוראה בכל תפוצות ישראל? אמר לי: 'תדע, זה עלה לי בהרבה דמעות! - כשהייתי אומר הפסוק (ב'ובא לציון)': 'לא ימושו מפוך ומפי זרעך זרעך מעתה ועד עולם', שפכתי הרבה דמעות! דבר זה אינו בא בקלות, צריך לשפוך הרבה שיח ותפילה לפני ה'!".

ופעם התבטא רבינו ואמר: "לא דמעה אחת ולא שתיים, לא כוס אחת של דמעות ולא שתיים, אלא נחלים של דמעות שפכתי, על 'לא ימושו מפוך ומפי זרעך ומפי זרעך מעתה ועד עולם'... עז היה רצונו לראות את בניו ונכדיו גדלים לגדולי תורה ויראה.

רבינו היה האדם ששאף להגיע לשיא הגדלות בתורה ויראת שמים, שאף להורות תורה לכל עם ישראל. להעמיד בנים ותלמידים מורי הוראה ודיינים, לאלפים ולרבבות. התפלל, התחנן ובכה לפניו יתברך על כך, ואכן זכה בעקבות זאת, שמילא הקב"ה את כל בקשותיו ותחינותיו. ויקויים בו מה שנאמר "הרחב פיך ואמלאהו"...

רבינו לא השקיע בתפילה תקופה או זמן מסויים. היה זה מהלך החיים הרגיל והטבעי אצלו. ברי היה לו, שעל כל דבר וכל צעד בחיים יש להתפלל ולהתחנן אליו יתברך. ואכן, לא רק עמל, יזע ומיעוט שינה ואכילה אפיינו את גדילתו בתורה של רבינו. כי אם גם דמעות רבות ששפך בתפילותיו, על מנת שיזכה לאהבת תורה ללמוד וללמד, לשמור ולעשות. באחת ההזדמנויות סיפר, שבצעירותו בלובלין היה בוכה בברכת 'אהבה רבה' ובתפילת 'והערב נא' שבברכת התורה...

בקרן זויותו של ההיכל הלוברלינאי, היה יושב רבינו ושופך את לבו כבן המתחטא בפני אביו. עיניו היו אדומות מחוסר שינה. גופו היה כחוש ממיעוט אכילה. הספר שלפניו היה בלוי מרוב שימוש. והוא, מה הוא מבקש? - "והאר עינינו בתורתך"... בבכי גדול היה מבקש זאת, ובדמעות שלישי היה מתחטא, משל נסתמו בפניו מעיינות החכמה, ולא נגלו לפניו חכמה בטהרתה. וכי פלא הוא שזכה לכך?!

"לא פעם", סיפר בנו הרה"ג רבי אברהם אליהו וואזנר שליט"א, "כשלמדנו עם אבא הוא היה אומר לנו: 'אני, כשלא הבנתי תוספות מוקשה בצעירותי, הייתי בוכה בדמעות שלישי לפני השי"ת, שיאיר את עיניי עד שזכיתי להבינו'... וכן סיפר תלמידו הרה"ג רבי ישראל דב ויזל שליט"א, ששמע מפיו כי בבחרותו, כאשר הוא עסק בלימוד התוספות ולא ירד לעומק דבריהם הקדושים, היה נעמד בפינת ההיכל ואמר פרק תהילים בבכי ובדמעות, שה' יאיר את עיניו..."

אבל לא רק אז בשנות בחרותו, בכה רבינו לפניו יתברך על תורה, אלא כל ימיו, כפי שהעיד בנו הגאון רבי חיים מאיר שליט"א: "אינני זוכר 'אהבה רבה' שלו בתפילת שחרית, בלי שיזלגו דמעות רותחות מעיניו. הוא ממש התחנן, הוא ביקש בדמעות שלישי לזכות ללמוד וללמד!".

ואכן מי שזכה, ראה יום-יום את הבכיות העצומות שלו בברכת 'אהבה רבה'. באיזה רגש בכה. בדמעות שלישי ובתחנונים: "והאר עינינו בתורתך"... באחת ההזדמנויות, תיאר בלשונו המתוקה כמה לשונות של תחנונים אנו אומרים בברכה זו: "כן תחנונו ותלמדנו... אבינו, אב, הרחמן, המרחם, רחם עלינו, ותן בליבנו בינה להבין, ולהשכיל, לשמוע, ללמוד, וללמד, לשמור, ולעשות... והאר עינינו בתורתך"... והסביר כי רואים מכאן שכדי לזכות לתורה, צריך הרבה הרבה תפילות ורחמים...

מי שעקב אחריו בתפילותיו, ראה כל פעם מחדש מימוש מושלם של המושג: "ואני תפילתי", ומאי משמע: "ולעבדו בכל לבבכם". "כשהיינו יוצאים בחזרת הש"ץ, בתוך לוויים, לרחוץ ידי הכהנים", מספרים בניו ונכדיו, "היינו רואים עדיין על לחייו מהדמעות שנשרו מעיניו בתפילת שמונה-עשרה".

פעם הגיע לישיבה בחור מיוון כבן עשרים, שלא ידע אפילו אותיות א'-ב', והורה להשאירו בישיבה, ואף שהישיבה לא הייתה מקום מקלט לאלו וכיוצא בהם, אבל כיון שלא מצא מקום עבורו, לא רצה לשלחו והורה ללמדו א'-ב', ולומר עמו קריאת שמע ולהניח לו תפילין

ראב"ד העדה החרדית, הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א בעובדות, הליכות והנהגות שראה אצל רבו הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל

"לְשִׁכְנוּ תְדַרְשׁוּ וְכַתֵּב שְׁמֹה" (דברים י"ב, ה')

היה אומר, שכאשר בחור נמצא בישיבה הוא בבחינת "קלטוהו מחיצות", ואי אפשר לסלק אותו מהישיבה, שאז הוא נופל לרחוב, ואפילו אם אינו לומד בישיבה, אבל עצם הדבר שנמצא בסביבה של בני תורה - מצילתו מחטא, שנעשה מושפע מהם לטובה. וגינה את אלו שמסלקים בחור מהישיבה, ואמר שהם אשמים בהידרדרותו אל הרחוב, ועתידים לתת על כך את הדין. ופעם הגיע לישיבה בחור מיוון, כבן עשרים, ולא ידע אפילו אותיות א'-ב', והורה להשאירו בישיבה, ואף שהישיבה לא הייתה מקום מקלט לאלו וכיוצא בהם, אבל כיון שלא מצא מקום עבורו - לא רצה לשלחו, וביאר שדינו של בחור זה כאבדה, והיינו אבדת גופו ונשמתו, ואם לא בא לידינו - ייתכן שהיינו פטורים מלהתעסק בו, אבל מאחר שהגיע לידינו - אסור לשלחו. והורה ללמדו א'-ב', ולומר עמו קריאת שמע ולהניח לו תפילין.

להם בגשמיות כלום, אבל היו יכולים לקיים מצוות צדקה בזה שסייעו לאחרים ברוחניות ובלמוד התורה.

במעלת אותם שלומדים כל חייהם בכולל בלא לקבל משרה

אמר שלפעמים אברך נמצא בכולל שנים רבות, ואינו מקבל שום תפקיד או משרה, והוא ובני משפחתו מצטערים מאוד על כך, אבל האמת היא שזו טעות ואין כאן מקום לצער, כי כל אברך בכולל יש לו מעלת ר"מ, גם אם לא מינוהו לתפקיד זה, משום ששואלים אותו שאלות בלימוד, ומסתכלים על הנהגתו בתפילותיו והתמדתו, ולמדים ממנו אורחות חיים, נמצא שהוא כר"מ ממש לכל דבר, ואף שתוארו אינו רשמי, ואינו מקבל משכורת על כך, אבל מציאות היא, שהוא מורה דרך לסביבתו. ואף שאינו מפורסם בעולם הזה, אבל לעתיד לבוא, כשיתגלה ויתפרסם מי הם תלמידי החכמים שהקב"ה שש ושמח בהם, אז יתגלה לעין כל שהקב"ה שש ושמח בו, הגם שאינו מתכבד מכך בעולם הזה.

ובדומה לזה אמר, שאותם בחורים שמפקירים עצמם לסייע לאחרים בלימוד התורה, והם לדוגמה עבור כלל בני הישיבה, הרי הם רמ"ם ממש, אף שאין להם תואר רשמי ומשכורת, והם זוכים לסייעתא דשמיא ולהצלחה מיוחדת לצמוח לגדולי תורה.

התפילה והתורה קשורים זה בזה

היה מאריך בכל שיחותיו, שכדי לזכות להבנת התורה צריך להתפלל בכל יום בכוונה, מפני שעל ידי התפילה זוכים להתקדש ולהתקרב לקב"ה, ואז נעשים ראויים לקלוט את קדושת התורה, ועוד, שכדי לזכות לתורה צריך סייעתא דשמיא, ואי אפשר לזכות לסייעתא דשמיא בלא תפילה. והג"ר איסר זלמן מלצר זצ"ל סיפר לי, שהנצי"ב היה אומר בכל יום שיעור על דף גמרא עם הערותיו, ופעם אחת ארע שהנצי"ב היה בעיר, אבל לא אמר את השיעור היומי הקבוע, ויהי הדבר לפלא בעיני כולם, למה נמנע מלומר את השיעור היומי, והגרא"ז שהיה מאוד מקורב אליו, שאל אותו, והשיב הנצי"ב בתמימות שבאותו היום לא עלה לו לכוון בכוונה הראויה בברכת 'אהבה רבה', ולא העז לומר סברות בסוגיא בלא תפילה בכוונה, כי בלא התפילה אין סייעתא דשמיא לכוון לאמת...

(מתוך הספר 'אש קודש' - הנהגות הגאון הצדיק רבי משה שניידער זצ"ל)

סירב למסור למשטרה אחד שגנב מבני הישיבה

סופו של דבר היה, שאחרי שבועיים, בעת שמו"ר זצ"ל דיבר שיחת חיזוק בסעודה שלישית, ונתקבצו אז כל בני הישיבה ללא יוצא מן הכלל לשמוע השיחה, שמו לב שהבחור הנ"ל איננו, ותיכף יצאו לחפשו, ומצאו שרוקן כל מבנה הפנימיה מכל נכסי הבחורים, שהיו דלים ורשים ממש, ונתברר שמתחילה לא בא לישיבה, אלא כדי לבדוק מתי הוא הזמן שאין נפש חיה בפנימייה, ויוכל אז לגנוב הכל. בני הישיבה שנשארו דלים ורשים ממש, ביקשו להתלונן עליו במשטרה, כדי שיעזרו למוצאו ולקחת ממנו את מה שגזל, אבל מו"ר זצ"ל אמר, שאפשר שהוא יהודי, אלא שגבר עליו יצרו לגנוב ונמצינו 'מוסרים', ולכך סירב שיפנו למשטרה...

היה חוזר ואומר הרבה פעמים בשיחותיו, שכל בני הישיבה יכולים לצמוח גדולי עולם כמו ר' חיים בריסקער ור' חיים עוזר...

וזכורני שבפעם הראשונה ששמעתי ממנו שיחה, בהיותי נער צעיר לימים, שאל אותו בחור אחד שמאחר שאין לו כישרונות כמו הגר"ח והגר"ע, היאך יוכל לצמוח כהגר"ח או כהגר"ע, והשיב לו מו"ר זצ"ל, שאם הוא ינצל את כל כוחותיו ללימוד התורה, וכפי שגדולים אלו ניצלו את כוחותיהם, הוא ייחשב כגדול כמותם, שמידת גדלות האדם אינה נמדדת לפי ההישגים והפירות שקוצר, אלא לפי עמלו בתורה וקיום חובתו בשלמות.

מעשר בלימוד תורה

סידר בישיבה חברת 'עבודת הקודש' לבחורים מבוגרים, שהיו עומדים סמוך לבימה פעמיים בשבוע למשך כשעתיים, להשיב לצעירים מהם על מה שנתקשו בהבנה. ואמר שכשם שהנותן מעשר מכספו לצדקה, זהו סגולה לו להינצל מכל נזק בממונו, כך גם הנותן מעשר מזמן לימודו, ומפקיר עצמו להשיב לאחרים, זהו סגולה נפלאה לו להצליח בלימודו, ומשנתנה למעליותא כל צורת ההצלחה בלימודו, וסבר שזהו מפתח גדול להצלחת הבחורים בישיבה, הן לצעירים והן לתורמים מזמנם.

והוסיף עוד לבאר גודל מעלת המסייע לחבירו בתורה, שכאשר אדם עושה חסד עם זולתו בתורה, הקב"ה משיב לו במידה כנגד מידה, ועושה גם עמו חסד בלימוד התורה - ונותן לו סייעתא דשמיא מרובה בהבנת התורה, וכיון שאי אפשר לזכות להבנת התורה אלא על ידי סייעתא דשמיא, א"כ הדרך המובחרת לזכות להבנת התורה, היא על ידי שסייע לחברו בלימוד התורה. וביאר שכך היו מקיימים דור המדבר מצוות צדקה, שהרי לא היה חסר

**צלצלו בפעמון הכניסה, ושמעתי את קולו של נאמן ביתו, הרב אפשטיין:
"מרן רבי חיים נמצא למטה, ורוצה לעלות לבקר!" אין לתאר את
התרגשותי. למרות הכאבים העזים שממש פילחו את כל גופי, דילגתי על
רגל אחת, וחיפשתי בקדחתנות את מפתח הבית. חיפשתי בכיסי הבגדים
ובמגירות, ולשווא! בצער רב הודעתי שהמפתח אינו מצוי ברשותי...**

הגאון רבי נתן איינפלד שליט"א, בסיפור אישי מרתק על ברכתו של מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א

"נתן לך רחמים ורחמך" (דברים י"ג, י"ח)

מחמתם. הרופא הואיל לבוא לביקור בית, בדק ובדק ולכלל מסקנה לא הגיע.
רשם לי, אפוא, גלויות להקלת הכאבים, ואמר שבאם המצב לא יוטב במהלך
השבת, אפנה לבית החולים, וכבר ערך מכתב הפניה עבורם.
ככל שכיוונתי בבקשת: "שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו", לא
הרפו הכאבים ובקושי התאפקתי מאנחה ויגון. ראיתי שאין מנוס, ובמוצאי
שבת קודש מיד לאחר ההבדלה, פנו בני הבית להשיג כסא נכים, ונסענו
לבית החולים. אישפוז אותי והחלו לבדקני, ועם כל נגיעה ואין צריך לומר
תזוזה וסיבוב של הרגל, זעקתי נוראות מכאב בל יתואר.
הזעיקו רופאים מתאימים שונים, ועמדו נבוכים. ערכו סידרת צילומים
והחליטו שמקנת בי ל"ע המחלה הנוראה, רחמנא ליצלן. בינתיים לא היתה
בידם בשורה מלבד כדורי הרגעת כאבים.

אבחון הפרופסור

ניתן לשער את ייסורי הנפש שנוספו לייסורי הגוף, כשומעי את הבשורה
הקשה, אבל הלא אמרו שניתנה רשות לרופא לרפא. נועצתי עם איש החסד
המופלא רב הידע והתושיה, הרב אלימלך פירר שליט"א. כשומעו את הדברים,
הפנה אותי אל הפרופסור דקל מרמת גן. טלפנתי אליו, והסכים לקבלני
בעוד... ארבע שבועות! רק אז יש מקום בלוח הזמנים הצפוף שלו...

אמרתי לו: "פרופסור, אני מדבר על הכאבים הנוראים, יומם ולילה בלא
הפסק. מבחינה זו כל אחד ובעיותיו, ואיני עדיף מאחרים. אבל רופאי בית
החולים קבעו שמקנת מחלה נוראה, והיא מתפשטת מטבעה, וכל יום יקר,
כל שעה עלולה להיות קובעת!"

שוכנע הרופא, וקבע לי תור ליום רביעי באותו שבוע, לשעה ארבע. ועד אז
לא נותר לי אלא להתפלל מקירות לבי, כפי שאכן עשיתי. מובן ששיגרת
שליח לרבינו שליט"א, שיספר מה עובר עלי ומה אמרו הרופאים, ולבקשו
שיתפלל לרפואתי.

יום רביעי הגיע, והיה עלי לעבור שוב את מסלול הייסורים: לרדת במדרגות,
לדדות עד המונות, להיכנס אליה ולצאת ממנה. הושיבו אותי בכסא גלגלים,
והובילוני אל הפרופסור. הבאתי עמי את הצילומים שנעשו לי בבית החולים
כצירוף חוות דעתם של הרופאים.

הפרופסור בדק אותי, ולרווחתי הרבה דחה בלעג את מסקנות רופא בית

בשמחת תורה תשנ"ח, באמצע אמירת ה'הלל', בדיוק כשאמרתי "יסור
יסרני י-ה", חשתי כאב ברגלי השמאלית. מורגל אני בכגון דא, והכאבים
חולפים מעצמם תוך שעה. ניסיתי להסיח מהם דעתי לבל יפרו מצות עשה
של שמחת החג, אבל הכאבים הלכו וגברו. לרקוד בהקפות - ודאי שלא
יכולתי. ביקשתי, זו הפעם הראשונה, שלא יקראוני לאחוז בספר התורה.
הייסורים אחזו בי כצבת, עד שלא יכול הייתי להזיז את הרגל. בקושי רב
גרתי עצמי לעלות לתורה, ובמאמצים מרובים עלתה לי העמידה בתפילת
מוסף של חג. הייסורים עלו מכף הרגל לקרסוליים, מהם לשוקיים ולברכיים,
עד שכל הרגל היתה גוש של כאב נורא.

מפני שמחת החג שמרתי על ארשת פנים מאירה, כלאתי אנחותי ולבי דווי.
פנית לידיד ובקשתיו ששיג עבורי כסא נכים לקחתני הביתה, אבל ארשת
הפנים הנינוחה שלי היתה בעוכרי, והלה לא האמין שהמצב כה נורא. הוא
ענני שאין זה לכבודי שיובילוני ברחובות עיר בכסא גלגלים, כשהכל מסיימים
תפילותיהם ומצויים ברחוב, ורבים כל כך מכירים אותי. ענית ואמרתי שאיני
עושה זאת לכבודי, אלא מתוך הכרח: איני יכול לעמוד על רגלי מעוצמת
הכאבים!

סוף דבר, נאלצתי לפנות לידיד אחר שלא חשש כל כך לכבודי, אלא דאג
יותר למצבי, הלך וטרח למצוא כסא גלגלים, ובקשיים בל יאמנו ידתי מבית
הכנסת, כשאני יכול לדרוך על רגלי השמאלית ותומכים בי מזה ומזה.
התיישבתי בכסא הגלגלים, והרחוב אכן היה מלא מכרים ואוהבים ודואגים
לשלומי. ברגע של היסח דעת מצדם, כיסיתי פני בטלית וביקשתי שימחר
להסיעני לביתי, כי ייסורי בלתי נסבלים. כשהגענו ידעתי שעליו עוד להחזיר
את הכסא, ולבטח ממתנינים לו בביתו לסעודת החג, לכן הודעתיו שאעלה
בעצמי לדירתי והודיתי לו מקרב לבי. הוא הלך להחזיר את כסא הגלגלים,
ואני דידיתי על רגל אחת לחדר המדרגות. איני צריך לתאר איך עולים מדרגה
אחר מדרגה, בקפיצות על רגל אחת, על כל שונאי ישראל.

בקושי נורא הגעתי לדירתי, ונאלצתי לוותר על סעודת החג ליד השולחן.
פנית הישר למיטתי, ויחלתי שהכאב יתפוגג ולו במעט, אך הכאב התעצם
ולא הרפה. נטלתי ידי במיטה ואכלתי כזית וכביצה בקושי רב. גם תפילת
מנחה התפללתי במיטתי. היתה זו הפעם הראשונה בחיי בה חיכיתי למוצאי
החג!

עם צאת החג חיפשתי רופא שיבוא לביקור בית ולא מצאתי, לא השגתי
אלא רופא אחד שהסכים לקבלני בביתו בשעה זו. הכאבים שלא שכחו
בינתיים התעצמו שבעתיים, כשקמתי והצבתי רגלי על הארץ. כל צעד עלה
לי בייסורים נוראים, ואין לתאר את הקושי בירידת המדרגות, את הכניסה
למונית, את היציאה ממנה, וההליכה לרופא, אך כל זה היה כאין וכאפס
לעומת בדיקתו של הרופא. הוא השכיבני על הספה בחדרו, והחל לבדוק את
הרגל. כל נגיעה היתה כשפוד מלובן בבשר החי, שלא לדבר על נסיונותיו
לסובב את הרגל, שמילטו מפי זעקות כאב נוראות. סוף דבר הרופא עמד
חסר אונים. לא זו בלבד שלא היתה בידו תרופה, אף לא ידע מה הבעיה.
הזריק זריקה להקלת הכאבים, אך לתחושותי לא עזרה מאומה, התייסרתי
כל הדרך חזרה וכל הלילה נאנקתי במכאובי בלא הפוגה.

למחרת, ערב שבת קודש, התקשרתי לרופא המשפחה בקופת חולים.
תיארתי לפניו את הייסורים הנוראים, והתנצלתי שאיני יכול לבוא אליו

לחדר. חזרתי לחדרי, ולפתע עצרתי בתימהון: רק עתה שמתי לב, שפסעתי מן המרפסת עד לשולחן שבמרכז החדר, בלא לחוש כאב! ועם שתי הרגליים - מבלי לדדות על רגל אחת...

היתכן?!

לא! אין זה אלא דמיון!

הרמתי את רגלי הימנית, והשענתי כל משקל גופי על רגלי השמאלית - אין כאב! הרמתי רגלי השמאלית, הנחתיה על הכסא, מיששתי אותה בידי, זכרתי איך זעקתי מרה אך אמש, כשהרופא נגע ברגל נגיעה קלה. ועתה, כלום... אין שום כאבים! בשניה חלף ועבר הכל! וללא כל זריקות ותרופות!!!

הרמתי את רגלי הימנית, והשענתי כל משקל גופי על רגלי השמאלית - אין כאב! מיששתי אותה בידי, אין שום כאבים!

"מוציא אסירים בבכי ושירות" (פנהדרין כב ע"א)

נס נעשה לי! ברוך שעשה לי נס! התחלתי לרקוד משמחה, 'תודה לך, ה' אלוקינו מלך העולם! תודה לך, המכין מצעדי גברי'. רקדתי בבכיות נוראות, רקדתי ושוררתי: "מה אשיב לה' כל תגמלוהי עלי", רקדתי ושוררתי: "הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו", כך רקדתי ורקדתי, למעלה מעשר דקות תמימות. כך מצאתני אשתי כשחזרה מן הקניות לשבת. כשיצאה נעלה את הדלת על חולה שאינו יכול להציג כף רגלו על הארץ, נאנק מכאביו וזועק בייסוריו, וכשחזרה מצאתו מפוז ומכרכר ומשורר: "מן המיצר קראתי ק-ה ענני במרחב ק-ה!". נדהמה כל כך שהחלה לבכות מהתרגשות, ואף אני בכיתי כנגדה.

"מה הריקוד הזה?", שאלה בדמעות. ואני השבתי: "תשלומין להקפות של שמחת תורה, בהן לא יכולתי לרקוד..."

"אבל מה ארע? איך קרה הנס?", שאלה. השבתי: "הלא תדעי, בהעדרך היה כאן 'פרופסור' והביא מזור!..."

סיפרתי על ביקורו של שר התורה והיראה, שהביא עמו את הרפואה מאחורי הפרגוד, מעבר לדלת... כמה הצטערה שלא היתה בבית באותה שעה, אילו היתה, לא היתה הדלת נעולה, והיינו זוכים לקבל פני שכינה! מיד התקשרתי לרב אפשטיין, שאך לפני שעה קלה היה עד לזעקה שבאה מנהמת לבי: "רבינו, יש לי ייסורים נוראים", וביקשתי שימהר אל רבינו לבשרו שברכתו הועילה לאלתר, ומיד כשבכתי ברפואה שלמה חלפו עברו כל הכאבים!

התרגש הרב אפשטיין, ורץ לבית רבינו שליט"א לבשרו. ופוק חזי ענוותנותו, כשומעו, אמר בפשטות כדרכו: "ומה הפלא, הרי זו גמרא מפורשת: 'אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך' (מגילה טו ע"א)..."

"חוליים רעים ונאמנים"

מובן שהסיפור היכה גלים, והרעיש את מכריי וידידי הרבים, שראו בייסורי ומכאובי, והצטערו עמי בצערי, ועתה שמחו בשמחתי, והשתאו לדרך המופלאה בה חלפו הכאבים. גם שמחתו של רבינו שליט"א רבתה למאוד. וסיפר ידיד נפשי, בן אחותו, הגה"צ רבי משה ברזם שליט"א, שכאשר ביקר רבינו שליט"א בבית אחותו הרבנית ברזם, סיפר כמה הצטער בצערי ואיך הגיע לבקרני ביקור חולים, ומצא הדלת נעולה ובכתי מאחורי הדלת, ואיך נרפאתי בס"ד מיד לאחר מכן, והפטיר בחיוך: "הנה יהיה עוד סיפור עלי..."

משראיתי שהכאבים אכן חלפו עברו, וגם הריקוד הממושך, ריקוד ההודיה, לא השפיע עלי במאומה, מיהרתי והלכתי בעצמי לבית רבינו שליט"א, ונתתי תודה להשי"ת על כל פסיעה ופסיעה, מי כמוני ידע להוקירה! באתי ועמדתי לפני הדרת קדשו, ולפתע פרצתי בבכי נרגש. סיפרתי בפרצי התייפחיות על הכאבים והייסורים הנוראים, על הפחדות הרופאים ותחזית הפרופסור, ולא עזרו לא זריקות מורפיום ולא כדורים חזקים, והנה "תיכף לתלמיד חכם ברכה" (ברכות מב ע"א) רבינו הבריח את הכאבים מיד! וכל המחלה נעלמה כלא הי' כלל...

קם רבינו שליט"א, ניגש לארון הספרים, נטל מסכת 'עבודה זרה' ופתחה בדף נ"ה. החל לקרוא בהתעוררות: "אף כך ייסורים בשעה שמשגרים אותם

החולים. הוא קבע חד משמעית שהבעיה נובעת מחוס השידרה, וצייד אותי במכתב בו העלה את מסקנת הביניים: "יתכן ויהיה מקום לשלחו למרפאות כאב, לשם קבלת זריקות אפידורליות". הורה לי לבוא ביום שני באותה שעה להמשך הבדיקות, ולקביעה סופית אודות חומרת המצב וסוג הטיפול.

לאחר ששמעתי שאין כאן גידול ממאיר חלילה, עניין אותי דבר אחד: "פרופסור! כמה זמן להערכתך יימשכו הכאבים?"

והפרופסור ענה: "בטיפול הולם ישכחו הכאבים בעוד כששה שבועות, אבל יהיה צורך בטיפול פיזיותרפי רצוף במשך שנה שלמה".

נזעקתי: "אוי! כל כך הרבה זמן אמשיך לסבול?" וענה במשיכת כתף: "אין דרך אחרת, זה המצב..."

הביקור שהומצץ

נראה שהטלטולים והמאמץ נתנו אותותיהם, והייסורים התגברו והתעצמו באותו לילה, ללא נשוא. כאבים רצופים שהאפילו על כל מה שהתייסרתי עד כה. לא עזרו הזריקות שקיבלתי והכדורים שנטלתי. בוקר יום חמישי הפציע, ואני נזכרתי שהיום ימלאו שבוע ימים לתחילת הייסורים. נזכרתי בנקיפת לב בדברי הגמרא (שבת לב ע"א): "לעולם יבקש אדם רחמים עד שלא יחלה, שאם חלה אומרים לו הבא זכויות והיפטר!"

'אילו ידעתי מראש', אמרתי לנפשי, 'היה עובר עלי יום כיפורים אחר, הושענא רבה אחר! אבל, ריבונו של עולם, הן אומרים אנו 'עננו העונה בעת צרה עננו' - הן גם מתוך צרה ממציא אתה פדות ורווחה!'

בהרגשה זו התעטפתי בטלית והנחתי תפילין. אשתי תחי' הודיעה שהיא יוצאת לקניות לכבוד השבת המתקרבת. הצעתי שתנעל את הדלת מבחוץ ותיטול עמה את המפתחות, שהרי איש אינו עומד לבוא, וגם אם יקישו בדלת אין בכוחי ללכת ולפתוח...

עמדתי להתפלל בשברון לב, וכססיימתי תפילתי צלצלו בפעמון הכניסה, משלא עניתי נשמעו נקישות רמות בדלת. לא יכולתי להציג כף רגלי על הארץ בלא ייסורים נוראים, על כן צעקתי: "מי שם? הדלת נעולה!"

כנראה שקולי נשמע, ובתשובה שמעתי את קולו של נאמן ביתו הרב אפשטיין שקרא: "הרב נמצא למטה במכונית, ורוצה לעלות לבקר!"

אין לתאר את התרגשותי. למרות הכאבים העזים שממש פילחו את כל גופי, מכף רגלי עד ראשי, מיהרתי לקום וחיפשתי בקדחתנות את מפתח הבית - שהרי שבוע שלם לא היה בידי - תוך שאני קורא לרב אפשטיין, שיואיל להמתין רגע עד שאמצא את המפתח. דילגתי על רגל אחת וחיפשתי בכיסי הבגדים ובמגירות, ולשווא! בצער רב הודעתי שהמפתח אינו מצוי ברשותי...

"לשון חכמים מרפא" (משלי יב, יח)

הרב אפשטיין ירד, והודיע לרבינו שאין מה לעלות, הבית נעול והמפתח אינו תחת ידו...

שאל רבינו: "מנין לך זאת? איך דיברת עמו?" וענה: "שוחחתי עמו מעבר לדלת".

אמר רבינו: "אם כן אף אני מבקש לשוחח עמו מעבר לדלת..."

יצא רבינו שליט"א מהמכונית, והחל עולה במדרגות כשהרב אפשטיין אחריו. לאחר מכן סיפר לי ששמע את רבינו אומר בעלותו: "המבקר את החולה נוטל חוליו". ועוד שמע שאמר: "אנו צריכים אותו..."

כשהגיעו, נשא הרב אפשטיין קולו וקרא: "הרב נמצא ליד הדלת!" לא שיערתי שרבינו שליט"א יטריח עצמו, לא הייתי מוכן לכך, שיעלה ביודעו שהדלת נעולה. כשומעי, התרגשתי וכל גופי הרעיד. זעקתי בבכי: "רבינו, יש לי ייסורים נוראים!", ומיד דילגתי ממיטתי חרף ייסורי האימים, ודידתי אל הדלת הנעולה.

שמעתי קולו הקדוש: "ר' נתן, רפואה שלמה, רפואה שלמה!". ועוד פעם: "הקדוש ברוך הוא ישלח לכם רפואה שלמה במהרה", ולאחר מכן בקול רם: "שלום!", ושוב: "רפואה שלמה במהרה". קולו עודנו מהדהד באזניי, וכל תיבה חרוטה בזכרוני כמכוות אש וכעמוד אור. כל תיבה ספורה ומדודה! מיהרתי לחלון, שממנו ניתן להשקיף לעבר חדר המדרגות. ראיתי את רבינו שליט"א יורד, וזעקתי "רבי יש לי כאבים נוראים!", נשא אלי עיני קודשו, ואמר: "רפואה שלמה במהרה!"

המשך לרדת, ואני דידיתי למרפסת הנשקפת אל הרחוב. ראיתי יוצא מן הבית וניגש אל המכונית. לפתע, לפני שנכנס למכונית, נשא עיניו כלפי מעלה וראני. חיך לעברי ואמר בקול שנשמע עד למרפסת: "רפואה שלמה!"... נשארתי נטוע על עומדי עד שהמכונית נעלמה מעיני. רק אז פניתי לשוב

ציווה האדמו"ר מבעלזא זיע"א על משמשיו להכין סעודה משובחת, וכאשר התבשר כי הסעודה מוכנה לגמרי: דגים, בשר, מרק - הזמין אליו שני בחורים ואמר להם: "הרופא צווה עלי לאכול סעודה שלמה בשביל לשמור על בריאותי, ואני לא מסוגל לאכול סעודה כזו... אולם חז"ל הקדושים מלמדים, כי שלוחו של אדם כמותו, ולכן ממנה אני אתכם להיות שלוחים שלי, ולאכול את הסעודה במקומי!"...

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א, על האמונה וסוד הניצחון של העם היהודי

"וְיִרְשֶׁת אֶתְּם וְיִשְׁבֶּת בְּאַרְצָם" (דברים י"ב, כ"ט)

היו ימים, היו דורות, בהם עמדו ישראל בפני ניסיונות מרים באמונה, כאשר רוחות של כפירה נשבו בעוצמה והפילו חללים. אולם בדורנו לא ניתן למצוא כופרים אמיתיים... בימינו ישנם שני סוגי אנשים בלבד: מאמינים או שוטים... כל מי שעניינים לו בוקדוקו, לא יכול להיות 'כופר'... מציאות האמונה ברורה ומוחשית כל כך, עד שממש לא ניתן להתעלם ממנה!

חיים אנו בין שלוש מאות מיליוני מוסלמים שמבקשים להשמידנו. עומד לרשותם נשק ביולוגי וכימי, שיכול לאפשר להם להשמיד את המדינה כולה בשעתיים וחצי לכל היותר... ובפועל מה קורה? הם יושבים בשקט, ואינם עושים כמעט מאומה... איזה הסבר יכול להיות לכך, מלבד השגחה פרטית השומרת ומגינה עלינו מצרינו?

ראשי הממשלה בקדנציות האחרונות, היו מוכנים לוותר על שטחים תמורת שלום מדומה, וכבר עשו לכך הכנות, אבל בחסדי שמים הערבים פשוט אינם רוצים לקבל, הם רוצים יותר ויותר! נו, אז מי מנהל את העולם?

כל האומות חותרות, אפוא, להשמדת עם ישראל, והסיבה היחידה לכך שאנחנו עדין חיים וקיימים היא משום שיש לנו אבא אוהב ורחום ששומר עלינו! אימפריות קמו ונפלו, ואלו אנו - נשארו על במת ההיסטוריה! האם יש לכך הסבר הגיוני אחר, מלבד השגחה פרטית מופלאה מצד מלך מלכי המלכים?? בכדי להכיר בכך אין צורך באמונה מופלגת, צריך רק לפקוח את העיניים ולא להתעלם מהעובדות!

רבנו תם כותב ב'ספר הישר', שאפיקורס הכופר במציאות הבורא, דומה לבהמה שראשה מופנה כלפי מטה וצועקת: "אין שמים!". אומרים לה: "בהמה, רק תרימי את הראש ותראי שיש שמים!".

אנו כאן, בארץ ישראל, למודי מלחמות, אולם כלום ניתן לומר, ולו על אחת מהמלחמות שהתחוללו כאן משנת תש"ח, כי היתה לוחמה טבעית? האם מלחמת תש"ח, כאשר שש מאות אלף יהודים - מספר הכולל גברים, נשים וטף - התמודדו מול כל מדינות ערב, ובכל זאת יצאו כמנצחים, היתה מלחמה טבעית? הלא כאן אצלנו, ממש בתוכנו, יושבים ומאז ומעולם מאות ואלפי ערבים! בירושלים, בחיפה, ביפו, באבו-כביר, בלוד וברמלה וכו' וכו'. הערבים הללו תמכו באויבינו לאורך כל הדרך, ובכל זאת - אנו כאן, חיים וקיימים! האם זה הגיוני? האם זה טבעי?

ההיסטוריונים שמתעדים את מלחמת תש"ח יודעים כיום לספר, שכשראשי הישוב היהודי החליטו לצאת למלחמה הזו - הם ידעו שהם לוקחים על עצמם סיכון של תשעים אחוז. כלומר תשעים אחוז שנפסיד, ומאות אלפי יהודים יפגעו, ורק עשרה אחוז שנצח... אם כך, אני שואל: מי שמר עלינו אם לא בורא העולם? האם ישנו הסבר הגיוני אחר לכך שאנו קיימים?

סוד הניצחון במלחמה - בצלותי ובבעותי

בתקופת מלחמת קדש, היה בתל אביב מלאך בדמות אדם, האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצ"ל. מי שידע ומכיר, מבין היטב על מה אני מדבר: הוא לא היה אוכל, לא שותה, כמעט לא ישן... כל קיומו היה על טבעי!

מסופר, שפעם הרופא שהגיע לבדוק אותו, הבחין בחולשתו הרבה. בבדיקה התברר שהוא אינו סובל מכל בעיה בריאותית, מלבד חולשה קיצונית שנובעת ממחסור במזון ושתיה, על כן הזהירו כי עליו לאכול ולשתות סעודה דשנה. מה עשה האדמו"ר מבעלזא? צווה על משמשיו להכין סעודה משובחת, דשנה ומבריאה, בדיוק כפי שהרופא אמר, שהרי צריך לשמוע בקולו של הדוקטור... במהלך הכנת הסעודה, הוא ברר מדי פעם כיצד מתקדמות ההכנות, והאם הכל מתבצע על הצד היותר טוב... ואז, כאשר התבשר כי

הסעודה מוכנה לגמרי: דגים, בשר, מרק ואפילו קומפוט - הזמין אליו שני בחורים, ואמר להם בפשטות: "הרופא צווה עלי לאכול סעודה שלמה בשביל לשמור על בריאותי, ואני לא מסוגל לאכול סעודה כזו... אולם חז"ל הקדושים הלא מלמדים כי שלוחו של אדם כמותו, ולכן ממנה אני אתכם להיות שלוחים שלי, ולאכול את הסעודה במקומי!"...

זו היתה דמותו של רבי אהרן, האדמו"ר מבעלזא... מלאך בדמות אדם, כפשוטו ממש!

ובכן, בעת שהחלה מלחמת קדש, נעמד האדמו"ר כמו סלע במקומו, למשך עשרים וארבע שעות, עד שהמלחמה הסתיימה! אדם שבימים כתיקונם בקושי עמד על רגליו, עד שהיו צריכים להעביר אותו בכסא מחדר לחדר - עמד בלא נוע למשך עשרים וארבע שעות תמימות על רגליו, והתפלל! האם אנו מבינים כעת לזכות מי נזקף הניצחון הניסי? לא, לא לזכות הטנקים והמטוסים... אלא לזכותו של האדמו"ר מבעלזא ועוד צדיקי עולם כמותו, שהגנו בזכויותיהם על העם היושב בציון!

אמנם את סוד המלחמה כבר גילה לנו אבינו הגדול, יעקב, לפני אלפי שנים. כאשר הוא מבקש לתת ליוסף את העיר שכם, אותה כבשו שמעון ולוי מיד האמורי, הוא אומר: (בראשית מ"ח, כ"ב): "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי". מפרש התרגום אונקלוס: "ואנא יהבת לך חולק חד יתיר על אחך די נסיבית מיאד דאמוראה בצלותי ובבעותי!" במילים הפשוטות ביותר: יעקב יודע היטב, שאת שכם לא היה ביכולתם של שמעון ולוי לכבוש בכוחותיהם שלהם. הם הכניסו את עצמם להרפתקה מסוכנת, ונחלצו ממנה רק בזכות תפילותיו של יעקב, שהבין שאין בריה, ועליו להתפלל על בניו... משום כך, שכם לא היתה שייכת לשמעון או ללוי שכבשוה, אלא ליעקב - אשר בזכותו עלה בידם להכניע את יושביה! גם שמעון ולוי עצמם לא ניסו אפילו להתווכח עם האמת הפשוטה הזו... שכם נותרה רשומה ב'טאבו' על שמו של יעקב, שנתן אותה ברצותו ליוסף בנו. זהו סוד הניצחון במלחמה: "לא בחיל ולא בכח, כי אם ברוחי אמר ה'!". רק בזכות התפילות שלנו, בזכות התורה שלנו - עם ישראל חי על האדמה הזו. רק בזכותנו יש קיום לעם היושב בציון! אנו תורמים לקיומו של העם ולעתידה של האומה, יותר מאשר כל מגזר אחר, ובכדי להכיר בכך - צריך רק לפתוח את העיניים!

גם אם נראה בתקופות מסוימות כאילו יש לנו 'ידיים' בעולם, אמריקה היא 'ידידה' שלנו, ולעתים גם אומות אחרות - אין זו אלא אשליה שאין לה כל אחיזה במציאות... ראשית, הלא כבר למדונו רבותינו דברים מפורשים וברורים: הלכה, עשו שונא ליעקב! הלכה חד משמעית, שאין לסור ממנה

כי נתון הוא ביד מלך רם ונשא, שדואג לו ומצילו מכל רע מעודו ועד היום הזה!
 אם כן, האם בימינו אנו, ישנו קושי להכיר בכך שיש לנו אדון אחד, לו אנו עבדים? האם בימינו ישנו קושי לחוש ולהתנהג כפי שראוי לעבדי ה' לנהוג כלפי אדונם? ברור שלא! ואם נעשה זאת, הרי שממילא יחזרו הדברים לתיקונם, הישמעאלים - עבדינו - יחזרו לנהוג כלפינו כעבדים כלפי אדוניהם, האיום הדמוגרפי ייפטר מאליה, ובא לציון גואל...
 (מתוך 'אריה שאג' - בין המצרים)

ימין ושמאל! אולם מעבר לכך: לעם ישראל מעולם לא היו, ולעולם לא יהיו ידידים. לעם ישראל ישנו רק ידיד אחד: "ידיד ה' ישכון לבטח"...
 מאז ומעולם הננו סך הכל 'פסיק' מכלל האנושות, המנסה תמיד להשמידנו ולחסלנו, ועדיין אנו כאן, על המפה הגלובלית. יש לכך הסבר אחד, אמת אחת שכל יהודי מוכרח להודות בה: אם רק יהיה אמיטי וכן עם עצמו: יש לנו אבא גדול בשמים!
 בינינו, כשיהודי נמצא בצרה, למי הוא פונה? - לאבא שבשמים! גם יהודי רחוק מתורה ומצוות, ברגע האמת, כאשר מתרגשת עליו צרה חס וחלילה - הוא נושא עיניים למרום וצועק 'אבא'... כלומר: בתוככי ליבו מכיר כל יהודי,

<< המשך מעמוד 2 | מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצוק"ל

"והאר עינינו בתורתך"...
 "והנה יש להבין", שאל רבינו, "הרי כבר ביקשו על כך קודם: 'ותן בליבנו בינה וכו'', א"כ מהי הבקשה כעת עוד פעם 'והאר עינינו' ועוד יש להבין, הרי היו צריכים להקדים בקשה זו לפני ה'לשמור ולעשות'? אלא בא לומר שיש 'והאר עינינו' מיוחד, אחרי שמקיימים ועושים את דברי התורה הקדושה...".
 (מתוך 'ולא שבט הלוי בלבד')

מענין לענין באותו ענין: רבינו אמר פעם שיש לו סגולה נפלאה להבין את התורה: כשמתקשה הלומד באיזו סוגיא, ולא זוכה לרדת לעומקה, יחפש איזו מצוה לעשות. אח"כ יתיישב ללמוד ויזכה להארה משמיה להבין את התורה הקדושה! הוסיף רבינו ואמר, שיסוד זה הוא למד מהסידור.
 דהנה בברכת אהבה רבה מבקשים: "אבינו אב הרחמן, המרחם רחם עלינו, ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל, לשמוע, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים, את כל דברי תלמוד תורתך באהבה". ואח"כ ממשיכים ומבקשים:

<< המשך מעמוד 5 | הגאון רבי נתן איינפלד שליט"א

קרא בתמהון, אולי חשב שיש לי אח תאום... "מה קרה לך, הרב איינפלד? הלא רק ביום רביעי היית כאן על כסא גלגלים, צעקת נוראות כשנגעת ברגלך! איך הבראת לפתע פתאום?!"
 "מישהו הגיע אלי לביקור בית, והביא לי רפואה!", עניתי לו.
 הוא נדרך: מי רופא הפלא שהצליח להביא מזור מידי?
 אמרתי: "צדיק הדור בא, איחל לי 'רפואה שלמה', והכאבים עברו מיד!"
 כשראני נכנס, קם מכסאו בתדהמה, ועכשיו כשומעו, צנח המום. ישב נרעש בעליל, הדיבור ניטל מפיו. לבסוף אמר: "אילו היו מספרים לי, לא הייתי מאמין! אבל אין לי ברירה, הלא ראיתי במו עיני!" התעשת, ואמר: "ובכל זאת, עלה למיטה. אני רוצה לבדוק את רגלך". בדקני, והשתאה: "אכן, הכל כשורה. אין צורך בשום טיפול!"
 ישב למכתבה, וכתב מכתב שסתר את מכתבו הקודם, מלפני חמישה ימים. "אין כל הצדקה לבצע זריקות אפידורליות, היות וכאמור כאביו חלפו לחלוטין!" (המדובר בזריקות בחוט השידרה שאינו פשוט כ"כ...)
 בתמימות שאלני הפרופסור אולי אפשר לשלוח אל הצדיק כמה חולים קשים?...

על האדם, משביעים אותם שלא תלכו אלא ביום פלוני, ולא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית ועל ידי פלוני ועל ידי סם פלוני. כיון שהגיע זמנם לצאת הלך זה לבית עבודת כוכבים. אמרו הייסורים דין הוא, שלא נצא. וחוזרים ואומרים וכי מפני ששטוה זה עושה שלא כהוגן, אנו נאבד שבועתנו?..."
 והיינו דאמר רבי יוחנן: מאי דכתיב 'וחוללים רעים ונאמנים' (דברים כח, נט) 'רעים' בשליחותם 'ונאמנים' בשבועתם."
 נשא אלי רבינו שליט"א עיניים אוהבות ואמר: "הרי זו גמרא מפורשת, שנגזר על הייסורים באיזה יום יבואו ובאיזה רגע יסורו. הגעתי רגע לפני כן וזכיתי לקיים מצוות ביקור חולים, וברגע שלאחר מכן קיימו שבועתם בנאמנות ויצאו..."
"מעשה לסתור" (סוכה כ"ב)
 המשיך רבינו וסיפר לי מה ששמע מפי אביו, הגה"ק מרן בעל 'קהילות יעקב' זצ"ל, שפעם בזמן הפשרת השלגים נפרצו כל הסכרים, ומי הנהר העובר בדווינסק גאו על גדותיהם ואיימו להציף את העיר. קם הגאון האדיר רבינו מאיר שמחה הכהן זצ"ל, בעל 'האור שמח', ויצא לשפת הנהר, ובעמדו שם החלו המים יורדים הלך וחסור והעיר ניצלה משיטפון. היה קידוש השם לעיני כל, נס גלוי וקיים "רצון יראיו יעשה".
 משראה רבי מאיר שמחה שמייחסים לו מופת ופלא, אמר בענוותנותו: "אין כאן כל נס אלא פסוק מפורש הוא: 'ואומר לים עד פה תבוא ולא תוסיף, ופה ישית בגאון גליך' (איוב לח י"א). גבול שם הקדוש ברוך הוא לגאות הנהר, ובמקרה הגעתי ברגע בו הגיע לשיאו והתחילו המים לסגת"...
 "אף כאן" - סיים רבינו שליט"א, "נגזר על ייסוריך שיסורו ממך ביום חמישי בשעה אחת עשרה וחצי, ובמקרה הגעתי באותו רגע!"...
 העזתי פני ואמרתי: "ומה סבור רבינו אודות המעשה אצל ה'אור שמח', האמנם רק ב'מקרה' הגיע? אם כך הוא, מדוע היה עליו לצאת אל הנהר?!"
 חיך רבינו שליט"א כי הבין לכוונתי. ואמר: "מכל מקום, תהיו בריאים, כי צריכים אתכם!", והוסיף ברכות מקרב לב.
 עניתי "אמן" מקרב לבי, ולוואי יתקיימו בי כל ברכותיו.

סוף דבר

"קרה כאן נס", קבע הפרופסור במעמד של קידוש שם שמים. "אבל עם כל זאת עליך להזהר, אל לך לסחוב משאות כבדים". כששמע שאני נוסע רבות לחו"ל, הזהירני שלא אסחוב את המזוודה בעצמי.
 חובת שמירת הבריאות היא מדאורייתא, ואני שאלתי: "בעוד כמה שבועות עומד אני להשיא את בני בעזה", האם אוכל לרקוד בחתונה?"
 התחלחל ואמר: "חלילה וחס! אל תקל ראש במצבך! עליך להודות על כל יום של חסד, זה עלול לחזור ללא התראה מוקדמת!"
 אילו היה דתי היה אומר: "לא בכל שעתא מתרחש ניסא" (מגילה ז ע"ב) כשבאתי להזמין את רבינו שליט"א לחתונה, סיפרתי על אזהרת הרופא שלא ארקוד, מכיוון שהכאבים האיומים עלולים לחזור. מיד כשומעו ביטל את הדברים במחי-יד, ואמר: "חס ושלום, זה לא יחזור! אני אבוא לחתונה וארקוד אתכם!"
 וכך הוה, רבינו שליט"א הגיע לחתונה, ורקד עמי ריקוד מצוה והודיה במשך כחמש עשרה דקות!
 עד כאן הסיפור כהווייתו, מגילת הנס וקריאתה, זו הילולא. השיר והשבח לחי עולמים, רופא כל בשר ומפליא לעשות, שהפליא חסדיו עמדי בזכות ברכות רבינו הגדול שר התורה והיראה שליט"א.
 עד הנה עזרונו רחמיו, ואל יטשני לנצח ברוך ק-ל הוודאות!
 (מתוך 'מנחת נתן')

"אילולא ראיתי לא האמנתי"

זכור נקבע לי תור לפרופסור דקל ליום שני בשעה ארבע, להמשך הבדיקות ולקביעת איבחון סופי. בעזר ה' יתברך וברוב חסדיו עברה עלינו שבת מרוממת, בבריאות נפלאה ובסיפור חסדי ה' וטובותיו עלינו. נפלא היה לראות כמה שמחו כל יודעי ומכרי בהחלמתי הפלאית, השבח להשי"ת.
 ביום שני בשעה היעודה, הגעתי למרפאתו של הפרופסור לבדי בלא ליווי, על שתי רגלי. איזה הבדל תהומי היה בין התייצבות זו לבין הגעתי לפני חמישה ימים, מובל בכסא גלגלים נאנק ומתייסר...
 עודני רואה לנגד עיני את הבעת פניו הנדהמת של הפרופסור דקל, כאשר פתחתי את הדלת והתייצבתי לפניו בצעד קל: "האתה הוא, הרב איינפלד?",

סבתי ע"ה לא השאירה נכסים מלבד דירה. במשך 15 שנה 'רבו' ששת האחים והאחיות, כשכל אחד מסביר מדוע לא מגיע לו לקבל את הדירה... האחיות טענו שבנות אינן יורשות, הבן הגדול טען שהוא בין כה אינו צריך את הכסף, ועוד... 15 שנה הם רבו - והדירה נותרה שוממה! אמרתי לאמי: "איני יודע מה הירושה שאת תשאירי, אבל החינוך הזה שהטבעת בנו - שווה מאה בניינים!"

לקט מיוחד מגדולי עולם, על הכרת הטוב ומעשים טובים

"זבך בחר ד' להיות לו לעם סגולה" (דברים י"ד, ב')

על חשיבות ענין הכרת הטוב, אנו למדים ממעשה שארע בסלבודקא, ומתגובתו של הסבא זצ"ל למראהו: באחד הימים הגיע לסלבודקא סיני הלבוש בתלבושת סינית אופיינית. מראהו הבלתי שגרתי משך תשומת לב מצד הילדים, והם החלו לרדוף אחריו ברחובות העיר ולצחוק עליו. תוך כדי מרוצה הבחין בהם הסבא. הוא הרים את מקלו וגער בילדים: "הסתלקו מכאן! אינכם מתביישים לצחוק ממנו?! הלא אנחנו שותים את התה שלהם!..." פלאי פלאים!

אמנם אין שום הצדקה לצחוק וללעוג מאף בן אדם, אולם הסבא זצ"ל תבע לחדול מן ההצקות הללו בשל הכרת טובה לבן האומה, שמשם בא התה שממנו אנחנו נהנים!

בפורים, לאחר קריאת המגילה, אנו מזכירים לטובה את חרבונה, שהיה אחד מסריסי המלך, ואמר לפניו: "גם הנה העץ אשר עשה המן..." (אסתר ז', ט'). והנה, רש"י מפרש, שיש אומרים שהיה זה אליהו הנביא בדמות חרבונה.

ולפי זה הענין תמוה - מדוע אנו מזכירים תמיד את חרבונה לטובה? מה עשה עבורנו? - אלא מובא בספר 'הערות', שכיון שאליהו הנביא השתמש בצורתו ובתמונתו, מחייב הדבר הכרת הטוב, לזכרו לנצח ולהודות לו.

(רבי דורון דוד גולד)

לפנינו מעשה נוסף בגודל חיוב הכרת הטוב, שסיפר הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א:

"באופן קבוע, כאשר הייתי מדבר עם מרן הרב שך זצ"ל, היו פניו שוחקות ומאירות. פעם אחת זכורה לי, שהחמיץ פנים בדברי עמו, וגופא דעובדא הכי הוה:

"בעבר כיהנתי כמגיד שיעור בישיבתו של הגר"ח סרנא זצ"ל לצעירים. בדיוק באותה תקופה הוא עסק בהקמת ישיבתו הגדולה, ורצה שבחורים ממסיימי הישיבה לצעירים יעלו לישיבתו. היו שם בחורים מצויינים ממש, אלא שהם מצדם לא רצו בכך - הישיבה חדשה ומי יודע אם תצלח דרכה... "הלכתי אני, ועמי רבי אליעזר גולד שליט"א אל מרן הרב שך זצ"ל, והצענו לפניו את הנידון. שמע את הדברים והגיב: 'ומה עם הכרת הטוב שהם חייבים?'. חשבתי ואמרתי סברא כזו: 'את מי הוא רוצה לישיבתו - את המצויינים, ולהם הרי אנחנו צריכים להודות, על שהסכימו ללמוד בישיבתנו. כלום מחוייבים הם בהכרת הטובה?'

"רק שמע מרן זצ"ל דברים אלו - עוות והחמיץ פניו, כאחד ששמע בשורת איוב. נראה היה כי תכף ישלחני מביתו... מתגובתו של מרן זצ"ל הבנתי שאיני צודק, ומכאן נבין הכרת הטוב עד היכן היא..."

אם הבנים שמחה

סיפר רבי אליעזר יודקובסקי :

נכסי הברזל שמורשים הורים לילדים, אינם נמדדים בגובה הרכוש - אלא במידות הטובות ובחינוך שהעניקו להם.

אספתי כסף לצרכי צדקה, והתעניינתי אודות אפשרויותיו הכלכליות של

יהודי פלוני, זקן בן למעלה מתשעים שנה. "הוא?", הנידו האנשים ראש בחמלה, "עשיר גדול וקמצן מופלג! בחיים הוא לא ייתן שקל לצדקה!". "אני אצליח להוציא ממנו", הכרזתי, "אפעיל עליו את כל הכישורים שלי בענין!".

לשמע הצהרתי אמר אחד השומעים: "כמה שתצליח להוציא ממנו לצדקה - אני אתן לך פי עשרה!".

"אתה רגוע" - החזרתי לו - "אבל תתכונן לפשיטת רגלי!".

הלכתי לבית הזקן וישבתי בביתו במשך שתיים. הוא הראה לי שבנק המזרחי העלה והוריד את הריבית, והכניס אותו לצרות צרורות. כעת הוא נשאר 'רק' עם שמונה עשר מיליון שקל פה, וארבעה עשר מיליון שם... לבסוף הצלחתי לשכנע אותו להרים תרומה יפה, והוא הבטיח שבראש חודש ייתן לי שיק.

"תתכונן" - אמרתי ליהודי שהתווכח אתי - "המצב גרוע...".

הגעתי אליו בראש חודש מלא בתקווה - הוא הושיט לי בחגיגות שיק על סך שמונה עשר שקלים... עד היום הוא שמור אצלי למזכרת...

העשיר חי אחר כך עוד שנתיים, ובהן נהנה מעושרו. כיום הוא בעולם שכולו טוב - ודבר לא נותר לו!

אדם-אדם, כמה אומלל הנך! וכי סבור אתה שילדיך יודו לך על הנכסים שהשארתי עבורם? דע לך, כי ככל שהשארתי יותר, כך הם יריבו יותר!

שמעתי על מיליונר שהשאיר ירושה של חמישים מיליון דולר - וילדיו רבו ביניהם, מי צריך לשלם עבור המצבה... לעומת זאת, סבתי ע"ה מצד אמי, לא השאירה שום נכסים, מלבד דירה. במשך חמש עשרה שנה 'רבו' ששת האחים והאחיות, כשכל אחד מסביר מדוע לא מגיע לו לקבל את הדירה... האחיות טענו שבנות אינן יורשות, ולכן הן לא צריכות לקבל. הבן הגדול טען שהוא כבר זקן, ובין כה וכה אינו צריך את הכסף, בן אחר טען שכשקנו את הדירה הוא לא היה שותף בכסף, ולכן לא מגיע לו...

חמש עשרה שנה הם רבו - והדירה נותרה שוממה!...

אמרתי לאמי: "איני יודע מה הירושה שאת תשאירי, אבל החינוך המיוחד הזה שהטבעת בנו - שווה מאה בניינים במרכז תל אביב!".

(מתוך הגדה של פסח 'דורש טוב')

כאשר ניגש אליו עני, הוציא מכיסו קופסה המשמשת ל... כדורי 'אקמול'. בתחילה חשבנו שהוא מתכוון לצחוק על העני, ולהביא לו כדור... אבל ראינו שהוא מוציא משם מטבעות ומניחן ביד העני. "מדוע אתה משתמש בקופסת כדורים?", שאלנו

עובדות על ענייני צדקה וחסד, מהגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

"פתח תפתח את ידך לאחיך לעניך ולאביוך" (דברים ט"ו, י"א)

שמענו על יהודי תלמיד חכם, תושב שכונת 'מאה שערים' בירושלים, שהיה עני וחסר-כל, וכיון שחשקה נפשו בתורה, המשיך לשבת בבית המדרש וללמוד, למרות שבביתו לא היתה פת-לחם לאכול. גם רעייתו הצדקנית סייעה לו בכך, וכדי להאכיל את עולליה היתה הולכת לבית המטבחים ו'מגרדת' משם את שאריות הבשר, שהיו אמורות להיזרק לאשפה ולחטולים.

רק בשעות אחר הצהריים של יום שישי היתה הולכת לשוק, כיון שבשעות אלו נמכרים הפירות והירקות במחיר מוזל ביותר.

בעלה הת"ח שראה בעונייה של אשתו, וראה גם עד כמה היא מתבזה ללכת למקומות הנ"ל, שפך את נפשו בתפילתו לפני בוראו, אבל שלא כמו חנה שעשתה זאת בלחש, הוא התפלל קצת בקול, ותיאר בפני השי"ת את מצבו, ואת התבזותה של אשתו בבית המטבחים, והתחנן בקול בוכים שיסייעוהו מן השמים.

וכשאדם מתפלל באמת ומכל הלב, השי"ת מאזין. כך גלגלו מן השמים, שבאותו רגע שהת"ח הוא התפלל, נכנס לבית הכנסת גביר מארה"ב, שבא להתרשם מהאווירה הייחודית של 'מאה שערים'. הוא נעמד ליד הת"ח ושמע את תפילתו.

המתין הגביר עד שיסיים הת"ח את התפילה, פנה אליו וביקשו להגיע עימו לחדרו, באחד ממלונותיה המפוארים של ירושלים. כשהגיעו לשם, העניק לו הגביר צ'ק מכובד ביותר, שהספיק לכלכלת ביתו למשך תקופה ארוכה.

מטבעות הצדקה בקופסת 'אקמול'...

הכל יודעים ש'צדקה תציל ממות', והבעיה היא שכאשר מגיע עני לפנינו, לא תמיד אנחנו זוכרים את הכלל הבדוק הזה. הפתרון הוא, להזכיר לעצמנו את הענין עד כמה שאפשר, ולהחדיר לראשו את הידיעה הכל-כך חשובה, שאדם הנותן צדקה ומסייע ביד העניים, מונע את עצמו מדברים אשר לא-טובים-המה...

אחד המתפללים בבית הכנסת המרכזי ב'רמת אלחנן', עשה לעצמו תזכורת מצויינת לכך. יום אחד, כאשר ניגש אליו עני ופשט את ידו, ראינו שהוא מוציא מכיסו קופסה המשמשת ל... כדורי 'אקמול'.

בתחילה חשבנו שהוא מתכוון חלילה לצחוק על העני, ולהביא לו כדור... אבל עד מהרה נוכחנו לראות שהוא מוציא משם מטבעות חשובות, ומניחן ביד העני...

"מדוע אתה משתמש בקופסת כדורים? וכי אין לך כלי-אחסון נאות יותר, לשמור בו את מטבעות הצדקה?", שאלנו.

והוא השיב: "אני רוצה להזכיר לעצמי שכל פעם, כאשר אני נותן מטבע לצדקה, הרי מנעתי מעצמי כדור-תרופה שהיה כאן, בקופסה זו. כשאני מוציא את המטבע, אני נזכר בכך, והדבר ממחיש לי את העניין ביתר-שאת"

הגר"ש וואזנר לא דיבר מעולם בגנותו של אף יהודי!

החיוב להתחשב במצבם של אחינו העניים הנצרכים, מוסב לא רק עניינם בכסף, אלא על כל מי שזקוק לעזרה. הגאון רבי בנימין גרוסברד שליט"א, תלמידו של מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל, העלה במאמר מיוחד את מידותיו הטובות של רבו, וכיצד הפליא לעשות בהנהגותיו בבין אדם לחבירו.

"שמעתי מבניו ומבני ביתו המרובים", כותב הגר"ב גרוסברד, "שמעתי שמעולם לא דיבר רבינו בגנות אף אחד מישראל. מעולם! גם בשעה שהיו שחלקו עליו ודיברו כנגדו, מכל מקום הוא תמיד שם מחסום לפיו, ואצלו בבית מעולם לא דיברו בגנות יהודי, ואדרבא השתדל לכבד כל אחד ואחד, וגם עם כאלו שקשה להסתדר איתם - השתדל בצורה יוצאת-דופן להתנהג כראוי, בדרך ארץ ובחביבות, וכך עד סוף ימיו ממש.

"אפשר לומר שהתנהגות זו הוא תמצית הזיכור, שבמידותיו הטובות והנעלות של האדם השלם. ההנהגה המיוחדת של רבינו עם בני אדם, היתה מתוך עבודה והתבוננות תמידית - איך לקבל כל אדם בסבר פנים יפות, להשתדל להנעים לכל אחד ולרצות כל אחד. מרן זצ"ל השקיע זמן על-מנת להתבונן, איך להביא לידי כך שהזולת יצא ממנו עם הרגשה טובה.

"כאשר אדם הולך ישר, כפי אשר עשהו האלוקים, הוא הולך ישר עם אלקים ועם אנשים, ואין מקום להפריד בין הגדלות בתורה ובמצוות, לכל ענייני בין אדם למקום ובין אדם לחברו.

"זכותי שרבינו ז"ל ביאר לי היטב את משנתו בעניינים אלו. היה זה אחרי שהאריך לשבח את אאזמו"ר הגאון רבי שרגא גרוסברד זצ"ל, ובתוך הדברים התבטא במעלתו, שהוא לא איבד מעולם את צלילות הדעת בכל מיני פרשיות ומצבים, גם בשעה שאנשים אחרים איבדו את צלילות דעתם. שאלתי: 'למדנו רבינו, מאי משמע שלא איבד את צלילות הדעת, ואיך מגיעים לזה?'. והשיב, שכאשר אדם נתקל בשאלה או בבעיה, בין בדבר פרטי ובין בדבר ציבורי, הרי טבעו של אדם, שגם אם הוא ת"ח ויר"ש, הוא מסתכל על פתרון הבעיה מתוך המבט שלו: מה הרווח שיצא לו, או לחוג שלו, ולמפלגה שלו, מתוך הענין...

"אבל לרבי שרגא היה אדם גדול, היתה צלילות הדעת, ולכן הוא היה מסוגל לרומם את המבט שלו, ולא להסתכל ולשקול כל דבר בעיניים צרות, אלא להבין שיש עוד אנשים, וגם להם יש דעה, וגם כאשר הדעה שלהם לא מתאימה לדעה שלי, הנני מחוייב להתחשב בה. לא תמיד חייב להיות שאני הוא הצודק!"

"סיים רבינו ואמר: 'אכן זו עבודה גדולה לכל החיים!'"

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה' פרקי חיוק, השקפה ומוסר משובצים במעשים והנהגות מגדולי הדור, שנאמרו על ידי הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א)

הבכי הזה, דווקא בזמן השמחה הגדולה, היה מוזר בעיני. הם היו זוג מאוד מוצלח, והיה לי משונה הבכי דווקא בעת שמחה. לאחר זמן רב שהדלת לא נפתחה והבכי רק התגבר, החלטתי שאין ברירה ואני חייב לבדוק מה קורה, שמא זקוקים הם לעזרה דחופה?... בלית ברירה פתחתי בעצמי את הדלת...

בעל ה'נתיבות שלום' על טוב העין, וסיפורים על מאוד פנים ובכי מיוחד

"לעשות הישר בעיני ד' אלקיך" (דברים י"ג, י"ט)

אחד התושבים הנוכחים שבעיר היה נקרא 'אדון מילר'. הוא דר לא הרחק מביתו של הרבי, ומדי יום ביומו, כשעבר הרבי בדרכו מבית הכנסת, היו נפגשים ברחוב. הרבי הק' היה פונה אליו בחיוך לבבי: "בוקר טוב הער מילער!" והאדון מצידו השיב גם הוא: "בוקר טוב רבינער!" כך נמשך הדבר כמה שנים, כשאין הם מוותרים על הפגישה היומית בברכת ה'שלום' בפתחו של יום.

והנה החלה מלחמת העולם הקשה, השואה האיומה לא פסחה גם על העיר בלז'וב וסביבותיה. וכך ביום אחד, עלה הכורת על יהדות בלז'וב המעטירה. קלגסי הנאצים האכזריים ימח שמם, דחסו את כולם יחדיו אל תוככי קרונות הרכבות הארוכות, וכעבור ימים מספר של נסיעה מטורפת בדרכים, מצאו את עצמם יהודי בלז'וב וביניהם גם הרבי הקדוש, ברחבה ענקית שבפתח אחד מהמחנות האיומים, תחת מסדר 'אפל' מיוחד, בו עמדו קצינים ואלופים רמי דרג, במלאכת 'מיון' האנשים שהגיעו זה עתה ב'משלוח' החדש... הצעירים ביניהם נבחרו לעבודת פרך קשה, ואילו המבוגרים והזקנים יותר, נשלחו היישר אל המשרפות, להשמיד להרוג ולאבד, רחמנא לישזבן! התור התקדם לאיטו, בזה אחר זה התקדמו האנשים בשורה עד שולחנו של הקצין היושב בראש, שבהינף יד חורף את גורלו של כל אחד ואחד לימין או לשמאל, מי לחיים ומי...

הרבי הקדוש שעמד בין שאר אחיו היהודים, עסוק היה אותה שעה בתפילות נוראות ווידיים לרוב. שרעפי קודשו נתונים למעלה במרומים, וכל כולו אומר הוד והדר בהכנה דרבה, לקראת מעבר לעולם שכולו טוב. לא היה כאן שום ספק באשר לעתידו, הוא כבר היה אז קרוב לגיל ששים, וזקנו הלבן הדור על פי מידותיו... הוא התקדם לאיטו בתוך הארוך שבשורה, ביישוב הדעת ובמנוחת הנפש, כולו מלא אמונה וביטחון שלם באלוקים חיים, כשהוא מוכן ומזומן לעשות רצונו יתברך בלבב שלם!

משהגיע אל ראש הטור ונעמד בפני הקצין רם הדרג, התפלא לראות שזהו 'אדון מילר' בעצמו, שכנו הטוב משכבר הימים! הרבי התקרב אליו בטבעיות, ואיחל לו כדרכו מימים ימימה, באותה שלווה הנפש ובאותו 'טון' כפי שהיה רגיל בביתו: "בוקר טוב הער מילער!" הקצין האכזרי קפץ כנשוק נחש, וכהלום יין ענה אף הוא: "בוקר טוב הער רבינער!" ותיכף שילחו לנפשו, וניצל ממוות לחיים!

בעת שבנו בירושלים עיה"ק את בנין הישיבה המפואר 'בית אברהם' דחסידי סלונים, המתנוסס לתפארת בפאתי שכונת 'מאה שערים' ת"ו, כשכבר אחזו הבונים בשלבי גמר וסיום הבנייה, ביקש כ"ק האדמו"ר זצוק"ל מסלונים בעל ה'נתיבות שלום', שהיה אז ראש הישיבה, לבנות 'גדר יפה' מסביב לבנין הישיבה, כראוי וכאות לבני מלכים!

לאחר שסיימו את בנין הגדר בצורה יפה והדורה כראוי לה, ירד ראש הישיבה לבחון את טיבה, ומידי עמדו על יד הגדר, כשהוא בוחן את חוזקה וגובהה ואת יופיה וכו', עבר שם יהודי אחד ממכריו, כשראהו בעל ה'נתיבות שלום' ביקש להתיעץ עמו, ושאלו: "מה דעתכם על הגדר הנאה הזו, שסיימו זה עתה בבנין הישיבה?"

"אה!" ביטל האישי את יפיו בהינף יד, "א שאד די געלט! - חבל על הכסף! לשם מה צריך גדר בבנין של ישיבה? מה לא טוב לישיבה כך בלא הגדר?" - כך עמד האישי והתריס בדברים שאינם טובים.

כעבור כמה דקות, עבר במקום יהודי נוסף ממכריו, ביקש הרבי גם ממנו לחוות את דעתו על אותה גדר. הביט האישי היטב, הסתכל על הגדר סביב סביב, ונהנה מאוד מצורתה היפה והמרשימה. הוא פנה אל ה'נתיבות שלום' במאור פנים, ואמר: "לדעתי הגדר הזו יפה ומהודרת! כך נאה וכך יאה לה, לישיבה הקדושה, שתהא יפה מבפנים ומבחוץ! גם הגדר החיצונית של הישיבה - חשוב שתהא נאה, כדי שכל הבא בשערי הישיבה, יתרונו לבו וייכנס ברצון ובשמחה!..."

לאחר שהמשיכו השניים בדרכם, אמר ה'נתיבות שלום' לגבאי שליווהו בדרכו: "ראה נא ההבדל בין שתי הדעות שקיבלנו פה היום. הנה היהודי האחרון שדיבר בשבחה של הגדר, נראה שהוא 'טוב עין', בטוחני שגם ילדיו יהיו ילדים טובים ומשובחים, כאשר רואה בכל דבר את הצד החיובי, ובוודאי יכניס שמחה ואהבה גם בנפש ביתו וילדיו - ואילו זה הראשון, נראה שיש בו 'צרות עין' רח"ל, חוששני מאוד לביתו וילדיו..." ותיכף עצר את דיבורו ולא המשיך.

ואכן, ברבות הימים נודע שדבריו הקדושים התקיימו במדויק. היהודי הראשון שדיבר בצרות עין, הקים את ביתו בבעיות רבות וקשות ל"ע, ותמיד היה ממורמר מלא צרות וייסורים ועוגמות נפש, ה' רחם. ואילו זה השני התקיים בו מאמר החכם מכל אדם (משלי כ"ב, ט'): "טוב עין יבורך", והקים את ביתו לשם ולתפארת, בדורות ישרים ומבורכים, מלאים שמחת חיים תמיד!

דרכו של הרה"ק רבי ישראל מבלז'וב זצוק"ל, לברך תמיד בשלום כל אדם. וכדרכם של הרבה צדיקים קדושי עליון, הקפיד לקיים בנפשו מאמר הגמרא בברכות (ז.י): "מרגלא בפומיה דאביי, לעולם יהא אדם ערום ביראה, מענה רך משיב חמה, ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו ועם כל אדם, ואפילו עם נכרי בשוק, כדי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה, ויהא מקובל על הבריות. אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי, שלא הקדימו אדם שלום מעולם, ואפילו נכרי בשוק, ע"כ.

ידעו כבר כל תושבי בלז'וב, גם הגויים שבעיר, שאם יפגשו בדרכם ברחוב את הרבי הקדוש, הוא יעצר ויברך אותם במאור פנים בברכת ה'שלום'.

אדרבה הוא קיבל אותי בשמחה גדולה, וכאילו לא בכה מקודם ולא כלום. "הייתי המום ומבולבל ממראה עיני: הנה, אך זה עתה התפלל האיש ובכה מאין הפוגות, ופתאום מקבלני בשמחה גדולה כזו? הרגשתי שמסתתר כאן דבר גדול, ובתור חבר קרוב, דרשתי ממנו במפגיע שלא יעלים ממני סיבת בכיו, שהרי דאגה בלב איש ישחנה..."

"כשנוכח חברי שלא יוכל להתחמק, כי סיפרתי לו שעמדתי בפתח זמן רב ושמעתי את בכיו, אמר לי: 'הבה ואגלה לך טעם בכייתי. הנה הרך הנולד לנו

שנים לאחר מכן, כשהיה הרבי הק' מספר לחסידיו את טיב זה המעשה, היה מסיים שיש ללמוד מכאן כמה חשוב לברך בשלום כל אדם, ולעולם אי אפשר לדעת כמה יעמוד זה השלום לברכתו ברבות הימים. וכבר העידו חכמינו ז"ל (שלהי עוקצין ג, יב) שלא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, ה' יברך את עמו בשלום, אמן.

הכרתי יהודי זקן בירושלים עיר הקודש ת"ו, שעלה לכאן מארץ מרוקו הרחוקה, וכל בניו כולם תלמידי חכמים גדולים יושבי על מדין, ראשי ישיבות ומרביצי תורה.

הדבר היה לפלא, בהיותו שונה בזה מרוב העולים מגולת מרוקו, שכידוע הרבה יהודים שעלו ארצה בגל העלייה הגדול ממרוקו, עזבו את הדת רח"ל ונעשו חופשיים פורקי עול, בהשפעת 'הסוכנות' של רשעי הציונים כידוע. ואותם מיעוטא דמיעוטא שמסרו נפשם, והמשיכו להחזיק בגחלת היהדות לא היו תלמידי חכמים גדולים, ובוודאי שלא נתגדלו בתורה, ובניהם היו מפשוטי העם. בשיחתי עם אותו יהודי יקר שאלתי אותו במטותא, שיגלה נא את אוזני בסודו הגדול, כיצד זה זכה לבנים גדולי תורה, שכולם יושבים ראשונה בממלכת התורה?

מתחילה, ניסה האיש להשתמש באמתלות שונות, שאין זה משנה כל כך איך וכיצד, והעיקר שברוך השם הם עוסקים בתורה בשקידה, כן יעזור השם לעתיד וכו', אבל אחר שהפצתי בו כי תורה היא וללמוד אני צריך, פתח הזקן את פיו וסיפר:

"בצעירייתי, למדתי בחברותא בעיר 'פאס' שבארץ מרוקו, עם יהודי תלמיד חכם אחד ירא ושלם, שהיני גם שכנים באותה חצר. חיי היהודים במרוקו היו באחדות וקירוב לבבות, המשפחות היו מאוד קרובות זו לזו, והחצר שלנו היתה כמו משפחה אחת גדולה... אבל במיוחד התחברתי עם החברותא שלי, היינו מאוד קרובים ועסקנו בתורה הקדושה יחדיו מתוך אהבת חברים כנה. "יום אחד נשמעה בחצר בשורה טובה ומשמחת: בן נולד לחברי היקר, בן בכור! כמוכן שהשתתפנו מאוד בשמחתם, זוגתי הכינה מיני תקרובת מיוחדים מתוקים, לכבודה של שמחה, ואנוכי שמתני פני בשמחה לעבר בית חברי, כשאני מצויד במשלוח המלבב שהכינה אשתי, כדי לאחל ברכת 'מזל טוב' ולשמוח בשמחתו הגדולה.

"כשנשקשתי בפתח הבית לא פתחו לי את הדלת, דפקתי הרבה והמתנתי זמן רב אבל ללא הועיל, הדבר היה לי מאוד משונה, ובפרט שכל עת המתנתי בפתח, שמעתי התייפחויות חרישיות מתוך הבית! מתחילה חשבתי שמא זוהי היולדת הטרייה, שבוכה מחמת צער הלידה, שהרי עדיין כל איבריה מתפרקים (בכורות ו:), אבל משהייתי אוזני, הכרתי שזה הקול הוא דווקא של החברותא שלי, האב הטרי, ולא של האם היולדת, שהיה הוא יושב ובוכה מאין הפוגות! הבכיה הזו, דווקא בזמן השמחה הגדולה היתה מוזרה בעיני... הם היו זוג מאד מוצלח, והיו שלום ואהבה ביניהם תדיר, והיה לי משונה הבכי המרובה דווקא בעת של שמחה..."

"לאחר זמן רב שלא נפתחה הדלת, והבכי רק התגבר, התחלתי לחשוש לשלומי של חברי הטוב, והחלטתי שאין ברירה, וחייב אני לבדוק מה קורה, שמא זקוקים הם לעזרה דחופה?... בלית ברירה פתחתי בעצמי את הדלת, והנה מה מאד נדהמתי בכניסתי, למצוא את חברי, אבי הבן, בעל השמחה, יושב בשולחנו עם ספר תהלים פתוח, ובוכה מאין הפוגות. הוא לא שת לבו כלל בכניסתי, והבנתי שכנראה גם לא שמע כלום כשנשקשתי על הדלת... ניגשתי אליו בעדינות ועוררתי מבכיו הנסער. כשהוא שמח מאד לקראתי, הוא סגר בנעימות את ספר התהלים, תוך שהוא מנשקו ומחזירו למקומו. הוא היה נראה במנוחה ובשלווה, ולא נראה בפניו שום עצבות או כאב כלל,

**"לאחר זמן רב
הבכי רק התגבר
מעבר לדלת
הסגורה,
התחלתי לחשוש
לשלומי של
חברי הטוב,
בלית ברירה
פתחתי בעצמי
את הדלת,
נדהמתי למצוא
את חברי, בעל
השמחה, בוכה
מאין הפוגות..."**

שנולד לי ילד, הייתי מוריד דמעות כמים, ומתחנן ומתפלל כל העת בבקשות ותחינות שיגדלו לגדולי תורה. ועד היום ממש, כשילדי כבר מחתנים את ילדיהם, ממשיך אני כל העת לשפוך נפשי עליהם ועל הצלחתם, ובעיקר הצלחת תורתם שיעשו חיל ויגדלו בלימוד תורתם - זהו כל הסוד של הצלחת הילדים שלי!" סיים הזקן המופלא את סיפורו המדהים.

לאחר זמן רב מצאתי בספר חסידים, מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל כל היום שיהיו בניו טובים וצדיקים, ונולדו לו בנים גדולי הדור עי"ש. ומעין זה איתא בתנא דבי אליהו (רבה פרק יח): "מעשה בכהן אחד שהיה ירא שמים בסתר, וכל מעשיו הטובים שהיה עושה - היה עושה בסתר, והיו לו עשרה בנים מאשה אחת, ששה זכרים וארבע נקבות. ובכל יום ויום היה מתפלל ומשתטח, מבקש רחמים, ומלחך בלשונו עפר, כדי שלא יבא אחד מהן לידי עבירה ולידי דבר מכוער. ואמרו: לא יצתה אותה שנה, ולא שנית, ולא שלישית, עד שבא עזרא, והעלה הקדוש ברוך הוא על ידו את ישראל מבבל, ואותו הכהן עמם. ולא נכנס הכהן ההוא לעולמו, עד שראה כהנים גדולים ופרחי כהונה מבניו ומבני בניו, עד חמישים שנה... עליו הכתוב אומר (תהלים ל"ז): 'בטח בה' ועשה טוב וגו'" ע"כ.

(מתוך עלון 'טיב הקהילה')

יש לכם שאלות על הנלמד ב'דף היומי בהלכה'?

רבני יקו השיעורים של 'דרשו' ממתנים לכם עכשיו בשלוחה 8

קו השיעורים של 'דרשו' 4992 או 077-2222-666

כשהשכימו בני הבית, גילו כי מישהו הסתובב בבית בשעות השינה. הרב לא נלחץ מדי, אין הרבה מה לגנוב... אחרי כמה דקות של חיפוש ובדיקה, התגלו ממדי הנזק - שלושת אלפים שקלים בארנק, ושעונו של הרב. זה נזק וזה באמת לא נעים, אבל יחסית זה גם לא הכי נורא...

כשבורא עולם מעניק כסף לאדם יותר מהדרוש לו, הוא בעצם ממנה אותו לגזבר אישי שלו בעולם הזה

הרה"ג רבי אשר קובלסקי שליט"א

"עשור תעשור" (דברים י"ד, כ"ב)

השאלה המדוברת ביותר בעולם, היא שאלת 'כיצד נגיע לרווחה כלכלית'. אברכים לצד בעלי מלאכה, ראשי משפחות לצד עקרות בית, אנשי עסקים ומנהלי חברות - כולם מוגיעים את מוחם ומייגעים את מחשבתם בשאלה 'איך לשפר את המצב הכספי, ואיך להגיע לרווחה כלכלית טובה ונוחה יותר'. זו שאלה המקיפה את רוב בני האדם בכל מקום בעולם, המרגישים דוחק או חליה עוני, רצון להשתדרג או לשפר את איכות החיים, וחשים כי עם השיפור במצב הכלכלי - תבוא הישועה.

הזירה העסקית מלאה בחברות ייעוץ בינלאומיות, באנליסטים מומחים, וביעצי השקעות שלא נחים לרגע. כולם באים לשרת את אותו חלום - להפוך את העסק לרווחי יותר, את החברה למצליחה יותר, ואת בן האדם - לעשיר יותר. הכלים משתנים, העצות מגוונות: שינויים בסדרי העבודה, תחלופת עובדים, שינוי סדרי עדיפויות, ועוד פעולות - שלא תמיד נוחות, אך לדברי המומחים הן שיבטיחו את התגשמות החלום הכלכלי, את העושר הנשאל.

ואחרי כל המאמץ, וככלות כל השינויים, ועם כל העצות המקצועיות וההמלצות וההשקעות המבטיחות, אין דרך בטוחה להבטיח עושר, אין דרך להנציח רווחה כספית, אין כלי מסוים שבהכרח ישפר את מצב הארנק וימלא את חשבון הבנק. הכלכלה מושפעת ממגוון גורמים בלתי תלויים, התחזיות לא תמיד מתממשות, השאיפות מתרסקות לא פעם אל סלעי המציאות, וגם עסקים שנראו מבטיחים והשקעות שהיו אמורות להניב רווחים נאים - מאכזבים מאוד לפעמים...

רק מלך העולם, הון ומפרנס, בעל הכסף והזהב, יכול להבטיח את העושר - והבטחתו תתקיים, יכול להבטיח כי נשפר את מצבנו הכספי - ואכן נזכה לכך. ובפרשת שבוע זה הוא חושף בפנינו את סוד העושר, נותן לנו את נוסחת הקסם:

בפסוק כתוב 'עשר תעשר', וביארו חז"ל: 'עשר בשביל שתעשר!' הנה נוסחת הקסם, הכלי הבטוח היחיד, בחותמו של מי שקובע באמת מי יצליח להתעשר, בהתחייבות והבטחה של מי שמנהל את העולם: להפריש מעשר פשוט - תפריש מעשר מתבואתך, תוריד מעשר מפירותיך, וכפי שהוסיפו חז"ל לפי רוב השיטות - תפריש עשרה אחוז מרווחיך, וזה מה שיבטיח את העושר.

כי כשבורא עולם מעניק כסף לאדם יותר מהדרוש לו, הוא בעצם ממנה אותו לגזבר אישי שלו בעולם הזה, ומאמין בו כי יפריש חלק ניכר מהכנסותיו לטובת הזקוקים לכך, לטובת המטרות היקרות לבורא עולם, כמו עניים ונזקקים, לומדי תורה וארגוני חסד. וכשהאדם מפריש מעשר כספים, ומעניק חלק ניכר מהכנסותיו למטרות הללו - הוא ממלא את תפקידו בנאמנות, ומוכרז כגזבר נאמן המבצע את מלאכתו נאמנה, וכדאי לתת לו עוד ועוד, כי הוא יודע לעשות את העבודה נכון...

כך כותב הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, בהקדמתו לספרו 'שערי יושר'. ביאורו פותח את העיניים, מאיר את הלב - כשאדם נותן מעשר כספים, הוא מכריז שהוא יודע איך לנהוג נכון בכסף הניתן לו. ולכן - אך טבעי שיינתן לו עוד כסף ועוד כסף, כי הוא מוצלח בשימוש בכסף, הוא מנווט את השימוש בו בצורה נבונה ואחראית.

זה כה קל ופשוט: הרווחת מאה שקל? - מצויין. היית רוצה להשתמש בכל המאה, אבל הרבה יותר כדאי לך לגשת לקופת הצדקה הקרובה, ולהניח בה מטבע של עשרה שקלים. עכשיו יישארו לך רק תשעים, אבל מאה השקלים

הבאים כבר בדרך... הרווחת עשרת אלפים שקל? נפלא. עכשיו, כמה כדאי ורווחי לרשום שיק על אלף שקל ולהעביר להחזקת לומדי תורה. נכון, אלף שקל זה הרבה כסף, אבל זה כל כך כדאי - כי כך תרוויח ותבטיח סכום כפול ומכופל...

זוהי נוסחת הקסם העתיקה, הוותיקה, המוצלחת והמבטיחה מכולם. עד כדי כך היא מבטיחה, כי למרות שיש איסור לבחון את בורא עולם ולנסותו ונצטוונו להאמין בו באמונה שלימה, אולם על הבטחה זו נאמר במפורש: 'ובחוננו נא בזאת אמר השם' - כביכול, הקדוש ברוך הוא מלכו של עולם מבקש מאיתנו: תנו מעשר, ותבחנו אותי! אני מוכן לעמוד למבחן על תוצאות המהלך, אני מתחייב על התוצאות המוצלחות - - -

'אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די!' - המעשר יפתח לכם את שערי הברכה, יריק עליכם שפע של עושר ורווחה! וכשאנו עומדים עם הכסף בקופה או רושמים את השיק, נוכל גם להוסיף בקשה קטנה בלחישתה, אמירה קצרה מעומק הלב: 'כה יתן ה' וכה יוסיף, שאזכה להפריש עוד כהנה וכהנה', וכך יקרה, כפי שהובטחנו בזכות המעשר: 'והריקותי לכם ברכה עד בלי די!'

דאגת הרב, תשובת הגנב...

שעת לילה מאוחרת בחודש תמוז תשס"ב, לפני כ-14 שנים. החום הבני ברקי המהביל ושעת האשמורת השלישית, הניסו את כל תושבי העיר למיטותיהם בחדרים הממוזגים, נפש חיה לא נראתה ברחוב. מלבד כמובן מי שאומנותם בשעות הלילה - אלה הגנבים...

בשעה רבע לארבע לפנות בוקר, זינק בניתור חתולי גנב רזיז ידיים, וקפץ אל חלונות ביתו של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל, רבה של 'נחלת משה' ומחבר ספר 'שלמי תודה'. בני הבית נמו את שנתם בשלווה, והגנב השתחל פנימה בקלות. בשקט ובמהירות קיפץ בין החדרים, והתאכזב לגלות שאין הרבה מה לגנוב... אך בקושי גילה את שעונו של הרב וארנקה של הרבנית שהוטען באותו ערב ב-3,000 ש"ח לצורך קניית חשובות, ובכך הסתכם שללו ללילה זה...

בבוקר, כשהשכימו בני הבית, גילו כי מישהו הסתובב בבית בשעות השינה. הרב לא נלחץ מדי, מי כמוהו יודע שאין הרבה מה לגנוב... אחרי כמה דקות של חיפוש ובדיקה, התגלו ממדי הנזק - שלושת אלפים שקלים בארנק, ושעונו של הרב. זה נזק וזה באמת לא נעים, אבל יחסית לתוצאות אחרי 'ביקור' גנב בבית - זה גם לא הכי נורא...

סביר להצטער מעט על הגניבה, אבל אין בה משהו מזעזע ומסעיר מדי, הלא כסף בא והולך, וגם שעון ניתן לרכוש בעלות סבירה בהחלט. דווקא

בסייעתא דשמיא גם החודש כוחותיו עמדו לו, והוא עבד והתפרנס כמידת יכולתו. אך עם הגעתו הביתה, החלו המחשבות לנקר במוחו: 'הרי גם הסכום הזה אינו מספק, ועליו בדיוק נאמר 'אין הקומץ משביע את הארי'. שבעת אלפים שקלים בחודש עבור כלל המשפחה הברוכה? הן כה קשה להסתדר עם סכום כזה, הן ההוצאות כה רבות וההכנסות אינן גדולות, רבוננו של עולם', הרים עיניו בתפילה, 'מאין יבוא עזרי?' כמדי חודש, בשבוע מהבנק, ניגש לקופת הצדקה שבויטרינה. הוא שלף

כדי למנוע את טיפול השיניים הבא, או נזק אחר וכדי להגיע רווחה כלכלית - יש דרך בטוחה, נוסחה מבטיחה לעושר

מהערימה 700 שקלים, ועמד להניחם בתוככי הקופה, לקיים את מצות 'מעשר כספים'. לפתע, החלה מתחוללת בלבו מלחמה: 'נו, אתה הרי יודע כמה הכסף הזה קריטי עבורך... יש כמה הוצאות חריגות צפויות, וכבר עכשיו המצב דחוק ומעיק... אתה בטוח שכדאי להפריש עכשיו 700 שקל?' הקול הזה היה עקשן משהו, אבל לא הפריע לקול אחר להתעורר: 'תשמע, דווקא כי המצב קשה, זה לא הזמן למשחקים עם מעשר כספים. מעשר כספים הוא המפתח לעשירות, מלחשך במעשר כספים לא תצליח להרוויח כסף. שים את המעשר בקופה, זה הרבה יותר כדאי לך!' אבל הקול הראשון התעורר שוב וטען במידה רבה של צדק: 'תראה, מבחינה הלכתית ייתכן שניתן להקל, כי מדובר בהוצאות כבודות במיוחד. לא באופן קבוע, אבל אולי בחודש הזה תוותר על הפרשת כספי המעשר, ובעזרת השם כשיתפר המצב - תשוב להפריש כמקדם?'

ואז שב והתעורר הקול השני: 'השאלה היא בכלל לא הלכתית, הנושא הוא כלכלי בכלל... זה פשוט לא כדאי לוותר על מעשר כספים! הרי אם אין כסף - על אחת כמה וכמה שכדאי להשקיע בלפתוח שערי שמים, כדאי להתמסר לעשר כדי להתעשר. כדאי לך, כדאי לך, כדי להגיע לרווחה כספית - שים את הכסף בקופה, מהר, כדי להתעשר!'

אחרי התלבטות קשה וארוכה, הקול האחרון הכריע. שבע מאות השקלים התקפלו, וביד רועדת ומקריבה הונחו בקופת הצדקה. מעכשיו נותרו 6300 שקלים בלבד למחיה לחודש הקרוב...

המשך הסיפור הבלתי ייאמן מופיע בספר 'בשביל שתתעשר', בעדות אישית מפי בעל המעשה: כמה ימים אחר כך, נחת בתיבת הדואר שלו מכתב מ'המוסד לביטוח לאומי'. כשהוציא את המעטפה מתיבת הדואר החל לבו פועם בדאגה - 'מה כבר לא בסדר? יש משהו שלא שילמתי? אולי חוב ותיק שצבר ריבית והצמדה? מה אומר מכתב כזה בעיצומו של יום בהיר? או במילים אחרות - כמה כסף המכתב הזה בא לדרוש בסופו של דבר?'

הוא פותח את המכתב בידיים רועדות, ונדרש למשש את עיניו פעמיים ושלוש לוודא שאינו הוזה: 'בבדיקה אקראית שבוצעה בתיק האישי - נכתב שם באותיות ברורות, 'נמצא כי קיימת יתרה בחשבונך משנה קודמת, בסכום של 700 שקלים. הסכום יופקד בחשבונך תוך 14 ימי עסקים'.

'מה?' - הוא שואל בקול את בני משפחתו, 'שמעתם פעם שהביטוח הלאומי בודק בכוחות עצמו, בלי שום בקשה או תלונה מצדי, ובעצמו מגיע למסקנה שהוא חייב לי כסף? זה תמיד הולך הפוך, תמיד! הם בודקים, ומגיעים למסקנה שאני חייב להם, עוד, ועוד, ועוד... ולפתע - הם בדקו באופן אקראי אפילו בלי שביקשתי - וגילו כי הם חייבים לי כסף? הנשמע כדבר הזה?'

אבל, הכריז מיד, 'זה מה שבואר עולם שלח לי, דווקא עכשיו, לקיום הבטחתו 'בשביל שתתעשר'. 700 השקלים הללו הם בדיוק הסכום אותו הנחתי בקופה עבור מעשר כספים, ובדיוק אותו סכום - חזר אליי ממקור בלתי צפוי, כמו נפל עליי משמים...'

אחרי כמה ימים, כששב מלמשוך את 700 השקלים שהופקדו בחשבונך, ניגש מיד לקופה, והניח בה 70 שקלים. הוא מכנס את משפחתו, מספר בהתרגשות על ההתלבטות שחוהו אך לפני מספר ימים וכיצד החליט להתגבר ולהתמסר ולא להתפשר, ופשוט לתת מעשר כספים תוך הקרבה גדולה, מתוך אמונה ברורה שממעשר כספים לא מפסידים, אפשר רק להרוויח! הסיפור הזה, שכאמור, מובא מפי בעל המעשה בעדות אישית, חושף את

המשך בעמוד 22 <<<

לכן, הופתעו בני הבית לראות את האבל הגדול הפושט על פני אביהם לנוכח הגניבה. הרב היה נסער ומוטרד, וכל הנסיונות להרגיעו נכשלו. מצחו נחרש קמטים, הוא נראה מתוח ולחוץ, כאילו קרה אסון נורא... חלפו כמה ימים, והרב עודו נסער ומתוח, רושם הגניבה טרם חלף ממנו. אחיו ר' ישראל ז"ל נתן לו שיעון חילופי והציע עזרה בגיוס הסכום שנגנב, ובכלל תמה לעברו: 'מה החרדה הגדולה הזאת? נגנב קצת כסף, לא מדובר באיזה סכום עתק, וניתן להשלימו במאמץ פעוט יחסית. מדוע הרב נסער כל כך, מתקשה להירגע?'

אך הרב משך בכתפיו, ולנוכח הצעת הכסף התחילי - נופף בידו בביטול, כאומר 'לא זה העניין'. בני המשפחה נותרו מופתעים ונבוכים, אינם מבינים על מה הבהלה הגדולה בעקבות גניבת סכום כסף. הרב לעומתם הצטנף בפניו, הוציא צרורות של מסמכים ומחשבון ישן, והחל כותב ומוחק, חוזר וכותב ושוב מוחק, מצופף את דפי הפנקס בספרות קטנות וצפופות, מדי פעם מרים מבט מאוכזב, וממשיך להיות נסער וכאוב...

חודש ימים חלף, ולפתע, ביום בהיר אחד, הגיע שליח מאת הגנב, והביא מעטפה עבת כרס, ובה שלושת אלפים שקלים במזומן ושעונו של הרב. השליח התנצל בשם הגנב, סיפר על נקיפות המצפון העוברות עליו, ביקש סליחה והסתלק מהמקום בלי להותיר עקבות. עכשיו - כמה טוב לגלות, הכסף חזר, הרב יוכל להירגע ולשוב לשגרת חייו בלי דאגות...

אך שמע הרב על החזרת הכסף, ומיד נהרו פניו. את עת הרצון ניצל אחיו כדי לשאול: 'למדנו רבנו, אינני מבין מה מתרחש כאן. מלכתחילה - עם שעת הגניבה, לא הבנתי את פשר הדאגה והצער, שהיו מפורזים מדי בעיניי. ועתה, עם השבת הכסף - הרי לא מדובר בזכיה בסכום עתק בלוטו, אלא בכמה אלפי שקלים בודדים. לשמחה - מה זו עושה?'

הרב היה שרוי בהתרוממות הנפש ובשמחה, שגרמו לו לגלות את מצפונו לבו: 'הלא תבין אחי יקירי, כי מאז הגניבה אני נסער, כי לא מצאתי את הסיבה לגניבה. הרי אם אדם נוהג ביושר מלא בכספו, נושא ונותן באמונה ומרוויח את המגיע לו - לא מזדמנים נזקים ותקלות תחת ידיו, הגנבים לא מוצאים את הדרך לביתו וגם נחסכות ממנו עוגמות נפש רבות. ברגע שגנב ביקר בביתי - הוכרתי לבדוק האם יש כסף שהרווחתי שלא ביושר, איך הגעתי לנזק כספי לא צפוי...'

לפיכך, השקעתי שעות ארוכות בבדיקת כל החשבונות, כדי לבחון היכן נמצא הסכום הבעייתי, שהגיע לידיי שלא ביושר. אחרי בדיקה מעמיקה גיליתי שאין סכום כזה ופליאתי גברה - אם כן, למה הזדמן לי נזק כזה, איך קרה שהגנב הגיע לביתי? לכן הייתי כה מודאג וכאוב, נסער ומבולבל...'

הרב עצר קמעא והמשיך: 'הדבר היחיד שמצאתי, הוא שפעם אחת, לפני כמה חודשים, הייתי זקוק לכסף בחיפוף, והפרשתי הלוואה בסך 3,000 ש"ח מהקופה בה מונחים כספי המעשר המיועדים לחלוקה. כעבור חודש החזרתי את הסכום במלואו והמשכתי להקפיד להפריש מעשר מדי חודש בחודשו, ולכן לא הבנתי מה קרה שנגנב הכסף, הרי כבר פרעתי את חובי, ומאז ועד עתה - אני מקפיד מאוד לתת כספי מעשר בזמן?'

עתה - שבה הנהרה והתפשטה על פני הרב, 'עתה הכל ברור. אף שברוך השם כל כספי ישר והגון ואני גם מקפיד להפריש ממנו מעשר כהלכה - אך כיוון שלוית מקופת המעשרות והשהיתי בידי 3,000 ש"ח למשך חודש - לפיכך נגזר עליי כי אותו הסכום יילקח ממני, ישלל מידיי לאותה תקופה בדיוק. ומשהכל מבואר ומובהר, ברור שאני כה שמח ורגוע!' - סיים הרב את דבריו המאלפים...

הסיפור, המופיע בקונטרס 'ווי העמודים' בעדות מפי בנו של הרב פלמן, מלמד עד כמה כוחה של מצוות מעשר כספים, עד כמה עוצמתה ויכולותיה, ועד כמה חשוב להיזהר בה. כי מידה טובה מרובה בהרבה, ואם הלוואת סכום מקופת מעשר כספים עלולה לעלות בעוגמת נפש כה רבה, על אחת כמה וכמה שנתנית מעשר כספים בדייקנות ובזריזות, הפרשת כספי המעשר בזמן ובאופן קפדני - היא דרך בטוחה למנוע הפסדים ועוגמת נפש, ולפתוח שערי שפע וברכה.

כדי למנוע את טיפול השיניים הבא, את תיקון מכונת הכביסה, או נזק אחר שעלול להיגרם לנו, כדי להשיג את ההתקדמות בעבודה, עליה ברמת השכר, רווחה כלכלית ועושר כספי - יש לנו דרך בטוחה, נוסחה מבטיחה לעושר: מעשר כספים. להפריש כל חודש, כל חודש, בלי לדחות ובלו לותר, בקפדנות ובדייקנות, מכל סכום שנכנס הפרשת עשרה אחוז לצדקה - זו הדרך הבטוחה והמבטיחה לזכות בחיי עושר ורווחה, בחיי שלוה וברכה!

מעטפה מפתיעה המבשרת...

היה זה ביום כניסת המשכורת. מחוץ לסניף הבנק, עמד יהודי בגיל העמידה, ומשך את משכורתו, שבעת אלפים ש"ח במזומן. 'יגיע כפיך כי תאכל' -

בינתיים נכנסו החיילים לבית המדרש, ולתדהמתם ראו בחורים צועקים אחד על השני, כשהם מנופפים בידיהם בתנועות ידיים משונות. החיילים לא הבינו מה מעשיהם של הבחורים, ומיד הסיקו שכנראה לא מדובר כאן ביהודים שלומדים תורה, אלא ב'בית משוגעים'

משכורת ענק לא שכנעה את בעל ה'כלי המדה' לשמש כרב הקהילה...

הרב ישראל ליוש

'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה' (דברים י"א, כ"ו)

הנה התורה נקטה כאן לשון 'ראיה'. גם בפרשת נצבים נאמר: "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע". ויש להבין: הרי הקב"ה לא הראה לעם ישראל כלום, הוא רק יידע אותם כי אם יבחרו בטוב הם יבורכו, וההיפך יקרה אם חלילה יבחרו ברע. אם כן, מדוע כתבה התורה לשון 'ראיה' ולא לשון 'שמיעה', כפי שמצינו במקומות אחרים בתורה: 'שמע ישראל', ובעוד מקומות?

והשאלה מתחזקת עוד יותר, שהרי 'ראיה' היא יותר מ'שמיעה', כמובא בגמ' (ראש השנה כה, ב): 'לא תהא שמיעה גדולה מראיה', וא"כ מדוע דווקא כאן נזכרת לשון 'ראיה'?

אלא אמר ע"כ מרן ראש הישיבה, הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, שבשני הפסוקים שנוכרו לעיל התורה עוסקת בענין 'שכר ועונש', ובענין זה יכול כל אדם במעט שימת לב לראות בעיניו את האושר, השלווה והרוגע, שהם מנת חלקם של עושי רצונו ית'. ואילו האחרים, שאינם דבוקים בתורתו, השמחה מהם והלאה, ואת מקומה של השלווה תופסת העצבנות וחוסר הרגיעה.

שנינו במשנה בתחילת מסכת פאה: "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה וכו' ותלמוד תורה כנגד כולם". ומבואר שעל ידי עסק התורה זוכים לאכול פירות בעולם הזה. ולכאורה משנה זו נסתרת מהגמרא (ברכות ה, א): "שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, וכולן לא נתן אלא על ידי ייסורים, אלו הן: תורה וארץ ישראל והעולם הבא, תורה מניין? שנאמר: 'אשרי הגבר אשר תישרנו ק-ה ומתורתך תלמדנו'". הרי מבואר שהזכיה בתורה היא על ידי קשיים וייסורים, וא"כ היכן פירות העולם הזה המובטחים במשנה במסכת פאה?

הנצי"ב בספרו 'העמק דבר' (בראשית כ"ו, ה'; שמות ט"ו, כ"ז) הקשה קושיא דומה: שהרי במשנה באבות (ו', ד') נאמר: "כך היא דרכה של תורה: פת במלח ופת במלח ופת במלח ופת במלח ופת במלח ועל הארץ תישן וחי צער תחיה ובתורה אתה עמל", ומאידך אמרו בגמרא (עבודה זרה יט, ב): "כל העוסק בתורה נכסיו מצליחין לו".

אלא ביאר הנצי"ב, שאכן הדרך להגיע לתורה היא ע"י ייסורים וקשיים, וע"י התנהגות פשטנית כדוגמת אכילת פת במלח ושתיית מים במשורה, אבל לאחר שהתנהג כך וכבר זכה לתורה והשיג את מעלתה, הרי אין מאושר ממנו, וזוכה להתפרנס ברווח בדברים המרחיבים את הדעת, ועל ידי שכר פירותיהם בעולם הזה, יכול הוא להוסיף לקנות לעצמו עוד תורה.

של חכמים ושל סופרים אני. אמר לי, רבי, רצונך שתדור עמנו במקומנו, ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות. אמרתי לו, בני, אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם, איני דר אלא במקום תורה.

"הבה נבין! איך ידע רבי יוסי בן קיסמא שמקומו של אותו אדם שהציע לו לדור עמו, אינו מקום תורה?", שאל הרב פלוצקי את בני שיחו. "אלא" - המשיך הרב פלוצקי - "כיון שכשביקש ממנו לבוא לגור עמו, הציע לו מיד אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, ידע רבי יוסי שבמקום זה אין תורה, כי במקום של תורה, לא מדברים מיד על כסף וזהב, כי אם כסף וזהב עומדים בראש מעייניו, סימן הוא שאין זה מקום של תורה... "אם הייתם מבקשים ממני" - אמר להם הרב - "שאבוא לשמש אצלכם כרב כדי שאחזק אתכם בתורה ובריאת שמים, היתה זו סיבה לבוא אליכם, אבל כיון שהצעתם לי בראש ובראשונה כסף, כנראה שאין מקומכם מקום תורה..."

ראש ישיבת פוניבז', הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל, סיפר על תקופת השלטון הקומוניסטי. לימוד התורה היה אסור שם מכל וכל, מי שנתפס ב'עוון' זה אחת דתו להמית. פעם אחת ארגנה המפלגה הקומוניסטית עצרת גדולה ברחובה של עיר, מיקומה של העצרת נקבעה לרחוב שמול ישיבת נובהרדוק. היו מהנהלת הישיבה ששקלו לסגור את הישיבה ליום העצרת, כדי שדבר קיומה של הישיבה לא יתגלה לשלטון, ולא יאונה כל רע לבני הישיבה.

אבל הסבא מנובהרדוק לא הסכים לרעיון זה, אלא הודיע שכל סדרי הישיבה יימשכו כרגיל, ולא זו בלבד, אלא שבגלל הסכנה המרחפת יגבירו בני הישיבה את לימודם ביתר שאת וביתר עוז, כי הרי התורה מגנא ומצלא. בחורי הישיבה עשו כדבר רבם, למדו במרץ רב, וכדרכם הרימו את קולם, וויכוחים רמים נשמעו בבית המדרש וברחובות הסמוכים. קולות אלו הגיעו אף לאוזניהם של החיילים שהגיעו לאבטח את העצרת, ובליבם חשבו כי הנה הגיעה השעה לתפוס את היהודים על חם, עוסקים בתורתם ומפירים את הצו הקומוניסטי.

החיילים עלו, כשנשקם שלוף, לעבר בית המדרש, מתכוננים לעשות שפטים בבני הישיבה השקדנים. שני בחורים שהבחינו בחיילים העולים לכיוון בית המדרש, ברחו מבית המדרש לחדריהם, והתחבאו בתוך ארון הבגדים. בינתיים נכנסו החיילים לבית המדרש, ולתדהמתם ראו בחורים צועקים אחד על השני, כשהם מנופפים בידיהם בתנועות ידיים משונות. החיילים

בשעה טובה נולד להם הבן השלוש עשרה... ואז הוא גילה מעטפה חומה גדולה המונחת בתיבת הדואר ועליה חותמת בית המשפט המחוזי... הוא התבקש להתייצב מיידית בבית המשפט...

הרב בנימין גולד

"למען יברכה ד' אלקיך, בכל מעשה ידך אשר תעשה" (דברים י"ד, כ"ט)

ההורים ניסו שוב את כוחם והבן בשלו, אני אמשיך ללמוד והשם יעזור. כעבור זמן נולד ילד נוסף ובעל הבטחון דן לא דאג אפילו רגע והמשיך את אורח חייו כמו בימים עברו, דבר לא נשתנה בהשקפתו. גם כאשר בא לאויר העולם הילד השלושה עשר, ההורים כבר לא ידעו את נפשם מרוב דאגה וכמעט פרץ סכסוך בינם לבין הבן, אך אז קרה דבר יוצא דופן! ימים אחדים אחרי שהכניסו את בנם בן השלושה עשר לבריתו של אאע"ה, הבחין האברך בשובו לעת ערב מהכולל במעטפה חומה גדולה המבצבת מתיבת שלו, על המעטפה היה מוטבע סמל המדינה ונכתב לידו באותיות רשמיות 'רשם המשפט המחוזי', הוא ניסה לנחש איזה ענין יש לו עם בית המשפט אך לא הגיע למסקנה סבירה, כאשר פתח את המעטפה גילה שהוא מתבקש להתייצב בבית המשפט בתאריך פלוני כדי לממש את צוואתו של מיסטר גון פ. קלאבארי שנפטר.

הענין נראה לו מוזר, מעולם לא היה לו עסק עם אדם בשם כזה ואף פעם לא שמע עליו, בודאי מדובר כאן בטעות, אמר לעצמו, ומיד שיגר מכתב לבית המשפט והעמיד אותם על טעותם, אולם לאחר מספר ימים קיבל שוב מכתב מרשם בית המשפט ובו נכתב מפורשות שעל פי החוק הוא חייב להתייצב ביום ובשעה שנקבעו לדיון, עוד נאמר שם שמדובר בצוואה המקנה לו רכוש של כחצי מיליארד ליש"ט!!! הוא לא האמין ולא הבין! באין ברירה נסע ביום המיועד לבית המשפט, שם התברר לו שמיסטר קלאבארי הלך לעולמו כשהוא חשוך ילדים, בצוואתו הורה לתת את רכושו שכלל שני מפעלים גדולים ועוד נכסים רבים, למשפחה הגדולה ביותר בעיר, בדקנו במירשם התושבים, אמר לו השופט, 'מצאנו שמשפחתך היא הגדולה ביותר', ואז הגיע ההפתעה המרעישה והמדהימה! 'אמנם עד לפני שבועיים היתה בעיר משפחה נוספת שלה שנים עשר ילדים, אך הבן השלושה עשר שנולד לכם לאחרונה, הפך אתכם למשפחה הגדולה בעיר, לפיכך הירושה מגיעה לכם' סיים השופט.

בשבת שלאחר מכן ערך האברך קידושא רבא מפואר לכל מתפללי בית המדרש, להודות לה' על מתנתו הגדולה, ולפרסם שמו ושכר הבוטחים בו באמת ובתמים!

מכאן למדו חז"ל בספרי: 'שיכול אדם יושב בטל ויקוה שיתקיים בו "למען יברכה ה' אלוקיך", תלמוד לומר "בכל מעשה ידך אשר תעשה", לומר שטבע הקב"ה בעולמו את חובת ההשתדלות של האדם בפרנסתו, ואז יגיע לו ברכת ה'.

אלא שא"כ צריך להבין מדוע חויבנו בחובת ההשתדלות? הרי מזונותיו של האדם קצובין לו מן השמים, ופרנסה היא מן השמים, ומדוע חויבנו בעול ההשתדלות?

ונאמרו בזה כמה באורים בדברי רבותינו, ונביא מדבריו של מרנא הסבא מקלם זיע"א (חכמה ומוסר): שסיבת חיוב ההשתדלות היא להעמיד את האדם בנסיון, כלומר, שם השי"ת את האדם בעולם שיעבוד ויעשה השתדלות ויראה לו למראה עיניו כאילו הוא השולט בכל עניניו, וע"י השתדלותו משיג את אשר חפץ, ונדרש להתעלם מהכל ולהאמין שהכל ביד ה' ואין לטבע ממשלה כלל והכל אך ורק מיד ה' ואין דבר קטן או גדול שנעשה בלי גזירתו ית' כמאמר הכתוב "מי זה אמר ותהי ה' לא צינה" (איכה ג).

זוהי חובתנו, לדעת כי אמנם צריכים אנו להשתדל בפרנסתנו, ולא שזה בא להחליש אמונתנו שפרנסתנו משמים, אלא אדרבא, כל זה לא נעשה אלא לחזק בלבנו כי הכל מידו הרחבה של הזן את הכל על אף השתדלותנו בפרנסתנו, וכשאדם מאמין כן בלב שלם, כי הכל משמים, הרי הוא זוכה "למען יברכה ה' אלוקיך בכל מעשה ידך".

סיפור נפלא מאד סיפר הג"ר אשר וייס שליט"א על הברכה המובטחת למאמין בכל ליבו שהכל ממנו יתברך הזן ומפרנס לכל:

הדבר אירע לפני שנים אחדות בעיר מנצסטר שבאנגליה, מן הראוי להקדים ולומר שגם בסיפור זה מדובר כפי הנראה באדם שמצטיין במיוחד במידת הבטחון ולפיכך התנהגותו אינה יכולה להיות סמל לרבים, ומכל מקום טוב לשמוע שגם בדורנו ישנם בעלי מדרגה כזו.

אברך תושב העיר הקדיש את כל עיתותיו לתורה ולמד בהתמדה עצומה, גם כאשר המשפחה הלכה וגדלה בס"ד המשיך האב לשקוד על תלמודו, וכל ניהול הבית נפל על אשתו שמסרה נפשה למען הלימוד של בעלה, רבים תמהו ממה מתפרנסת משפחה זו כאשר האב לומד כל היום והאשה עסוקה מבוקר עד ערב בגידול ילדיה. למעשה הם חיו בעוני גדול והסתפקו במועט ונתמכו מעט בעזרת ההורים וידידים, כאשר הציעו לאבי המשפחה משרות תורניות שונות שהכנסה נאה בצידן השיב תמיד בשלילה נחרצת, כך המשיכו לחיות בדלות והסתפקו במועט שבמועט, (יש לחזור ולהדגיש שהנהגתו של אברך זה אינה דרך לרבים אלא ליחידי סגולה).

כאשר זכו ללידת הילד העשירי הפכו השאלות של הסובבים אותם לדאגה של ממש, הורי האברך תבעו ממנו לצאת לעבוד, ניסו להתפשר עמו והציעו שיקח רק משרה חלקית, אך הכל ללא הועיל, כך היה גם כאשר נולד הילד האחד עשר,

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מסופר על הבעש"ט, שהיה עומד ביער ומתבודד בתפילתו, והנה הוא שומע נהמה של אריה. הנהמה קרבה והולכת אליו, ומיד נעשה בשרו חידודין חידודין מהפחד המצמית של אריה טורף ושואג, וכמעט הרים רגליים ונס מהמקום

מה יותר מפחיד מגדוד של קוזקים? ולמה רבי זושא רעד כשלמד משניות 'ברכות'?

הרב מרדכי שטיט"א

"למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים" (דברים י"ד, כ"ג)

הלימוד פותח את הקופסא ומציץ בה. התלמיד ידע שרבו סולד מדברים יקרים, וכן אינו שואף טבק, ואם כן מה לו ולקופסה זו? המתין לשעת כושר, שיוכל לראות מה יש בה, בקופסא הזו, שצמודה לרבו בכל שעות הלימוד. והנה הוא מגלה שבתוכה יש פתק: "שווייתי ה' לנגדי תמיד" - שלא לשכוח גם בזמן הלימוד, בתורתו של מי אנו עוסקים...

יראת ה' מוסיפה חיים

ה'חפץ חיים' היה אומר, שיראת שמים מוסיפה חיים. למה הכוונה? - אדם שמונע את עצמו מלשבת במושב לצים, ולבזבז זמנו בדיבורים בטלים, מרחיק את עצמו מלשון הרע, וקם בבוקר על עומדו כארי לעבודת הבורא - הנה ממילא מתווספות לו בכל שבוע, כמה שעות פנויות ללימוד תורה, ובמשך שנה מתווספות כמה מאות שעות, ובחיים שלמים זה מסתכם אפילו בכמה שנות חיים! ועל איש זה אפשר לומר את הפסוק: "יראת ה' תוסיף ימים". ועל כך מובא בגמרא ב'יומא', ש"יראת ה' תוסיף ימים" התקיימה בבית ראשון, שעמד 410 שנים, ושימשו בו בכהונה גדולה רק 18 כהנים, ואילו בבית שני שעמד 420 שנה, שימשו 300 כהנים גדולים. אם נוריד את ארבעים שנותיו של שמעון הצדיק, שמונים של יוחנן כהן גדול ועשר של רבי ישמעאל בן פאבי - יוצא שכל שאר הכהנים לא הוציאו שנתם... הוסיף המלבי"ם וביאר: למרות שיראה גורמת בדרך כלל לקיצור ימים, יראת ה' מוסיפה חיים!

מסופר על הבעש"ט, שהיה עומד ביער ומתבודד בתפילתו, והנה הוא שומע נהמה של אריה. הנהמה קרבה והולכת אליו, ומיד נעשה בשרו חידודין חידודין מהפחד המצמית של אריה טורף ושואג, וכמעט הרים רגליים ונס מהמקום, אך אז נכנסה בליבו המחשבה, ש'אריה' זה אותיות 'יראה', שאמנם יש פחד מאריה, אך ממי שברא את האריה - יש לפחד הרבה יותר! והתחזק בליבו שאין לירא משום ברוא, אלא רק מהבורא עצמו. האריה עזב אותו. ויש גרסה שמצא אותו אחר כך מוטל מת במקומו. ונסיים בציטוט מדברי המדרש: "אין דבר חביב ממי שהוא מתיירא מן הקב"ה, שנאמר 'סוף דבר' וגו': בנוהג שבעולם אדם אומר לחברו: 'עשיר אני ויש לי חטים הרבה ושמן ויין הרבה', אמרו לו חבריו: 'הרי הכל יש בידך, יש לך אוצר היכן ליתנם? אם אין לך אוצר אין בידך כלום!'. כך מי שהוא עשיר וחכם בן דעת, ואין בידו יראת חטא - אין בידו כלום".

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב מרדכי שטיט"א
כתבו ל: h4130789@gmail.com

שאלו פעם אדם גדול מה ההגדה של 'יראת ה', והשיב, כדרכו של יהודי, בשאלה: "למה אומרים על אדם שיש לו יראת שמים ולא יראת ה'?" - ההסבר הוא, שהיראה שלו מה' דומה ליראה שיש לשמים מה', שבבריאת העולם כתוב שהקב"ה גער בשמים שיעמדו במקומם, ומאותה גערה ועד עתה הם עומדים על מקומם ואינם זזים, ומשם הגיעה ההגדה 'יראת שמים', שיש ליהודי יראה מה' כמו שלשמים יש יראה מה', ואינם זזים ממקומם מכוח גערה אחת כמעט ששת אלפים שנה!".

כעין זה אמר רבי ברוך ממעז"בזו": "יש בי פחד גדול מקוץ העומד מולי וחורב שלופה בידו. יש בי יראה נוראה מגדוד של קוזקים אכזריים וצמאי דם. אך כל זה הוא כאין וכאפס מהחרדה העוטפת אותי מכך רגל ועד ראש, מול ספק ספיקא של איסור דרבנן...".

ונאים הדברים למי שאמרם, שכן רבי ברוך היה עומד בתפילה, ומרוב יראה היה מפחד לזוז ממקומו, וכך היה עומד בשקט וביראה ומזיע הרבה מרוב פחד. יראה שיש למי שמבין באמת את המשמעות של 'דע לפני מי אתה עומד', מי זה 'לפני מי' - הקב"ה שהוא אש אכלה, ואין מקום פנוי ממנו ית', ומי זה 'אתה' - האדם השפל, קרוץ החומר.

וכבר מובא בזוהר הקדוש: "ראשית חכמה יראת ה'" - שאי אפשר להשיג אמונה שלמה, אלא רק על ידי יראת ה', וכפי שיעור היראה כך הוא שיעור השראת האמונה!

כדי להבין את גודל יראת השמים שהיו לחסידים ואנשי מעשה, נביא את הסיפור המפורסם הבא: פעם ביקש רבי זושא מאניפולי מרבי שמעלקא מניקלשבורג שילמד אותו נגלה. הסכים רבי שמעלקא, בתנאי שרבי זושא ילמד אותו את תורת הסוד. הסכים רבי זושא לתנאי, ורבי שמעלקא התחיל ללמוד מההתחלה, גמרא 'ברכות'.

התחיל להסביר: "מאימתי קורין את שמע בערבית" - מתי הוא הזמן וכו' ומיד שאל רבי זושא: "מנין לך שקוראים 'מאימתי' מלשון ממת? אולי הכוונה 'מאימתי' עם חיריק כלומר מפחדי, מיראתי קורין את שמע"..." ומיד החל לרעד בכל גופו...

אמר לו רבי שמעלקא: "רבי זושא, יש לך יראת שמים גדולה, אך איני יכול ללמוד כך", והחברותא בוטלה...

יראת ה' גם בזמן הלימוד

ה'חוזה מלובלין' אמר, שלפעמים דווקא בזמן הלימוד אדם שוכח שהוא לומד את תורת ה', והוא שקוע מאוד בלימוד להנאתו או כדי להרחיב ידיעותיו, וזה כמעט קרוב לדברי חז"ל ששאלו: "על מה אבדה הארץ? על שלא בירכו בתורה תחילה", והפשוט הוא שלמדו תורה כמו שלומדים מקצוע אחר חלילה, בלי הקדושה וקביעות הברכה עליה, להדגיש שהיא מקדשת ומרוממת ושזו תורה מסיני.

הוא עצמו, ה'חוזה מלובלין', היה מפסיק בכל רבע שעה בלימודו, ואומר את הפסוק: "ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי", להזכיר לעצמו ללמוד באימה ויראה.

סיפור דומה מספרים על הצדיק רבי הלל ליכטנשטיין מקולמייא, שהיה נוהג בכל הליכותיו בפשטות גדולה. לא היה יוצא לחופש בנאות דשא, כפי שנהגו רבים לעשות. לא עישן ולא הריח טבק, ולא קנה דברי מאכל יקרים. כל הליכותיו היו בצניעות ובפשטות. תמיד אמר שכל הדברים הגשמיים הללו, מלבד בזבזו כסף, הם גם בזבזו זמן וממש חבל על כל רגע...

אחד מתלמידיו הגיע אליו פעם לביתו לאיזה עניין, ומאוד הופתע לראות את רבו יושב ולומד, ולידו קופסת טבק כסופה ומהודרת, ומדי פעם באמצע

רטט של התרגשות, מתח בחלל האוויר. כמה מהמתפללים ניגשו אלי אחרי התפילה ואמרו: "ראש חודש אלול חל בסוף השבוע היו לנו עוד תוכניות, קלקלת לנו את הכל!"

בראש חודש אלול, ספסלי מעוזי התורה מתמלאים בני תורה צורכים, עם ניצוץ בעינים והרבה שאיפות...

הרה"ג רבי נחמן וילהלם שליט"א

"ראה אנכי נתן לפניכם היום" (דברים י"א, כ"ו)

נקלעתי פעם לאתר נופש בשבת פרשת 'ראה'. היתה זה שבת מברכים 'אלול'. הוגשתי לברכת החודש, התחלתי ניגון של 'מים נוראים' - 'מכניסי רחמים', אחרי זה ב'כתר' ניגון של 'וידע כל פעול', בבת אחת עבר הקהל למחוזות אחרים. רטט של התרגשות, מתח בחלל האוויר. כמה מהם ניגשו אלי אחרי התפילה ואמרו: "ראש חודש אלול חל בסוף השבוע היו לנו עוד תוכניות, קלקלת לנו את הכל".

זהו 'אלול', תופס את היהודי בכל מקום. וכלשון הפסוק: "ימצאהו בארץ מדבר וכתהו ילל ישמן יסבכהו יבוננהו יצרנהו פאישון עינו". הזעזוע הראשון הוא כבר בשם של הפרשה 'ראה', תתחיל להביט. תראה מה קורה לפניך.

משמעות הזעזוע והקריאה של 'ראה' שונה מאדם לאדם, לפי מצבו באותה שעה. ואכן רבים הפירושים שנכללו בקריאה זו.

ה'ספורנו' מבאר לאמור: "ראה שאין דרך של בינוניות. או ברכה או קללה". ה'חתם סופר' מבאר: הלשון 'היום' מורה על ענין ההתחדשות, כמו שדרשו חז"ל: 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים'. ויש להבין, בשלמא כאשר האדם בדרגת התחדשות תמידית מובן שראוי לברכה, אך מדוע אם עושה את המוטל עליו אך אינו בדרגת התחדשות תמידית - הריהו ראוי לקללה. ומבאר: אדם בטבעו צריך התחדשות תמידית, ואם אינו מוצא זאת בתורה, הוא מוצא זאת בדברים אחרים, וממילא ללא התחדשות הוא מגיע ליניקה ממקורות זרים, ועל כך היא הקללה ח"ו. וכלשון הפסוק (דברים ד', כ"ה): "ונושנתם בארץ וְהִשְׁחַתְתֶּם".

הברכה והקללה שבעצם המעשים

עוד מפרשים חכמי הדורות: פסוק זה אינו מדבר על גמול של שכר או עונש, אלא בא לומר שבמעשים עצמם יש ברכה או ח"ו קללה. והיינו שהקב"ה נותן היום לפניכם את התורה והמצוות, והם בעצמם הברכה, ואם אין מקיימם ח"ו - הם הקללה.

וזה החילוק בין תוכחת 'בחוקותי' לתוכחה זו והמשכה בפרשת כי תבוא: התוכחה בפרשת 'בחוקותי' היא בתורת 'עונש', ואילו בפרשה זו מדבר על המציאות. הברכה היא בבחינת 'טעמו וראו פי טוב ה'", והקללה היא בבחינת הכתוב (ירמיה ב', י"ט): "תִּיָסַרְךָ רַעְתָּךְ וּמִשְׁבֹּתֶיךָ תִּכְחָךְ וְדַעֲךָ יִרְאֶי כִּי רַע וְמַר עֲזָבְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. שִׁשְׁכַר מִצְּוֹה, מִצְּוֹה וּשְׁכַר עֲבָרָה, עֲבָרָה".

הוא אשר נאמר במדרש (דב"ר ד) "ראה אנכי אמר רבי אלעזר משאמר הקדוש ברוך הוא הדבר הזה בסיני, באותה שעה" (איכה ג, לח) "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב, אלא מאליה הרעה באה על עושי הרעה, והטובה באה על עושי הטובה".

וכן פירשו צדיקים את הפסוק: "ראה אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה", ומהי הברכה? - "את הברכה - אשר תשמעו", זה גופא הברכה - שתשמעו את דבר ה'.

ניצול כל הכוחות לטוב

יש שפירושוהו כלפי תכונות הנפש ותנאי החיים של האדם, שיכולים לשמש לו מקור ברכה ועלייה, ויכולים להיות לו לרועץ להיפך, והכל תלוי באדם. וזה שפתח הכתוב תחילה: "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", היינו שהאדם מקבל תכונות ותנאי חיים טובים. ומאידך, תכונות רעות וקשיים בחיים. ועל זה ממשיך "את הברכה - אשר תשמעו", אם שומע את קול ה' הקורא לו ומנחה אותו כיצד להשתמש בתכונותיו לטובה, אזי בין הטוב ובין הרע נעשים לו מקור ברכה בקיום שליחותו עלי אדמות. והקללה - אם לא תשמעו.

הכרה עצמית

הרה"ק רבי יעקב דוד מאמשינוב, פירש זאת כתוכחה נוקבת: נער קטון

צריך למשוך לטוב באמצעות הענקת פרסים, קליות ואגוזים וענישה, ואילו 'גדול' אינו צריך לכך, אלא נמשך לטוב ומתרחק מהרע מצד הכרתו. וזה שאמר להם משה: "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", כלומר ראו שדרגתכם פחותה, שאני צריך לכפות אתכם על דברי התורה באמצעות שכר ועונש של ברכה וקללה.

ה'אור החיים' דרש, שמשה רבינו אמר להם: "ראה אנכי", כלומר הביטו עלי, ותראו לאלו דרגות יכול להגיע ילוד אשה. כפי שכתב הרמב"ם שכל אחד יכול להיות כמשה רבינו. לעומת זה, יש שדרשו זאת כלפי מי שמביט בצדיקים כסגולה בעלמא ללא צירוף יגיעה עצמית, 'ראה אנכי' - הבט על עצמך ועל מצבך, ותעשה חשבון נפשך ואז תתרומם.

כללם של דברים: תפסיק להסתובב סתם, 'ראה'!

'אלול' - מילה אחת, שעצם הזכרתה מעורר רטט בכל לב. המילה 'אלול' מסעירה את הלבבות, מעוררת את מערכות הנפש, ומקפלת בתוכה רצון עז להשתנות, להתנער, להתחזק ולהיטהר, יש במילה זו ייחול, תקווה ופחד מהול בציפיה לקראת הבאות.

פחד של 'סמר מפחדך בשורי וממשפטיך יראתי', כדברי רבי יוחנן בן זכאי (ברכות כח:): 'איני יודע באיזו מולכים אותי - ולא אבכה?!'. יחד עם בחון של 'מפחדך אני בורח אליך'. והרגשת רוממות וקירבה של 'אני לדודי ודודי לי'. עד 'אכלו רעים שתו ושקרו דודים'.

אלול היא סוגיית שנלמדת בעיון המוח והלב בהיכלי התורה, החסידות והמוסר. כל אחד מעמיק בה, ובעצם מעמיק בתוך עצמו, לבדוק את מה שטעון בדיקה ושיפור. לפשפש ולמשמש במעשים.

יש 'יהודים של כל השנה' ו'יהודים של אלול'. 'אלול' היא סיבה לעצור לפתע באמצע דיבור שנון, להפסיק באמצע מאכל תענוג, להסיט מבט, לעצור מחשבה, 'באלול הכל אחרת'...

בראש חודש אלול יורדת רוח של התחדשות בעם ישראל, בכל מקומות מושבותיהם, ספסלי מעוזי התורה ובתי המדרשות מתמלאים בני תורה צורכים, עם ניצוץ בעינים והרבה שאיפות, כל אחד התקדם, עלה שלב, רוח של תנופה ותקווה באויר.

הקריאה "לכו ונשובה אל ה'" בתפילת יום כפור קטן בערב ראש חודש אלול, מניעה נימי לב רבים וסוחפת עמה רבים, לעלות בהר' ולקום במקום קדשו.

רגשות לב חבויים מתגלים, גחלים הופכות לשלהבות, הטון והסגנון משתנים, איש את רעהו יעזרו, כל אחד מחפש עצות ודרכים לשוב אל ה' ואל אלוקינו כי ירבה לסלוח.

קבלו מתנה בשווי 1790 ש"ח!

מייד ללא הגרלה!

חיפשתם להיות
שותפים בזיכוי הרבים?
זו ההזדמנות שלכם!

ארגון 'דרשו' ו'אחיונו' יוצאים במבצע ענק של תרומות ומתנות לתורמים לארגון 'אחיונו' ולפעילות העניפה של קירוב קרובים ורחוקים, וסיוע נרחב ברוחניות וגשמיות לתלמידים בשיבות הקדושות להתקדם ולהעלות בדרך ה'.

התורמים יזכו בכרטיסי הגרלה להגרלה הגדולה של

50.000 ש"ח

פרס ראשון: זכייה בסך 20.000 ש"ח פרס שני: זכייה בסך 10.000 ש"ח
פרס שלישי: זכייה בסך 5000 ש"ח פרס רביעי: זכייה בסך 1500 ש"ח
פרס חמישי: זכייה בסך 1000 ש"ח פרס שישי: זכייה בסך 500 ש"ח
ועוד 6 הגרלות ביניים בסך 2000 ש"ח כל אחד

ובנוסף, 'דרשו' מעניק מתנות באופן מיידני עד לשווי של

1790 ש"ח!

תרומה בסך 18 ₪ ל-15 חודשים סך תרומה 270 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 400 ₪:
סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
+ כרטיס להגרלה הגדולה

1

תרומה בסך
קבל

תרומה בסך 18 ₪ ל-22 חודשים סך תרומה 396 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 580 ₪:
סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
"חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
ספר "דרש דוד" על המועדים, כרך א' או ב'
+ 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

4

5

* ההגרלה הגדולה תתקיים אי"ה בחודש אלול תשע"ט

להצטרפות וקבלת

תרומה בסך 18 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 360 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 560 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 + 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

3

תרומה בסך 18 ₪ ל-18 חודשים סך תרומה 324 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 460 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 + כרטיס להגרלה הגדולה

2

תרומה בסך 36 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 864 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1790 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 "דרש דוד" על התורה 3 כרכים
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 10 כרטיסים להגרלה הגדולה

7

תרומה בסך 36 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 720 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1350 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "חפץ חיים" מהדורת 'דרשו'
 ספר "מועד לדוד"
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 6 כרטיסים להגרלה הגדולה

6

18 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 432 ₪
מיידית מתנה בסך 630 ₪:
 גביע כסף
 סכין לחלות כסף
 כף לעוגה כסף
 3 כרטיסים להגרלה הגדולה

המתנות: 02-5609000

אמירת 'ברוכים תהיו' אחר ירידת הכהנים מהדוכן - האם יש בה משום 'בל תוסיף'?

עובר בבל תוסיף. ואם כי י"ל, שאפילו שלדעת הרמב"ם עכ"פ אינו עובר אא"כ עומד על הדוכן, וכמשמע ל' הגמרא בראש השנה "מנין לכהן שעלה לדוכן שלא יאמר וכו", מ"מ יש להסתפק בזה ויש למנוע הדבר.

'בל תוסיף', ע"פ מה שנפסק בשו"ע (או"ח סי' קכח סי' כז) שכהן אינו ראוי להוסיף מדעתו יותר על שלושת הפסוקים של ברכת כהנים, ואם הוסיף עובר על בל תוסיף. וכתב שיש לחשוש לזה ע"פ שיטת הרמב"ם (המובא בביאור הלכה סעי' כ"ז ד"ה ואם הוסיף), שכהן המוסיף על הברכות אף בלי נשיאת כפיים

"את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם... לא תסף עליו ולא תגרע ממנו" (דברים י"ג, א')

בשו"ת 'הר צבי' (להגרצ"פ פראנק זצ"ל או"ח סי' ס"ב) מביא עובדא בכהן, שכאשר היה יורד מן הדוכן היה אומר לכל מי שפגש אותו בדרך הילוכו: "ברוכים תהיו", ונסתפקתי אם יש בזה חשש של

עופות טהורים מקננים בחורבות ירושלים יותר משאר המקומות המיושבים

ודרור קן לה' וגו', ואע"פ שהציפור והדרור אינם דרים אלא ביישוב, הרי הם דרים ומקננים בחורבות ירושלים יותר משאר המקומות המיושבים, וכל כך למה, מפני הרגשתם בהנאת המקום, כי בעלי חיים יש להם כח ההרגש יותר מבני אדם, והרגשתם היא בהנאת האוויר, כי אוויר המקום ההוא נאות לכל הגופות, וכשם שהגופות מרגישות בהנאת האוויר, כך הנפשות הזכות והקדושות מרגישות כהשגת השכל ששיגות במקום ההוא, עכ"ל.

"כל עוף טהור תאכלו" (דברים י"ד, כ')

בס' 'תורת המנחה' (לרבי יעקב סקלי זצ"ל תלמיד הרשב"א, פ' פקודי דרשה ל"ד) כותב: "שמקום המקדש הוא מקום חיי הנפשות, ומפני זה משתוקקים הלבבות והנפשות להיות שם, כי הטבע מרגיש בנאות לו, ולמה לא יתאוה וישתוקק האדם להיות שם, שהרי אפילו בעלי חיים מסתופפים ונאספים שם, וכן הוא אומר גם צפור מצאה בית

האם צדקה היא מצוות עשה שהזמן גרמא?

כגון תפילה ותפילין צדקה סוכה ולולב וכיוצא בהם, הרי דמדמה צדקה למצוות שהזמן גרמא. וכן מבואר בירושלמי (שקלים פ"ה ה"ד) שר' חנינא בר פפא היה מחלק צדקה בלילה, ולילה אחד פגע בו השר של הרוחות, ואמר לו: "לא כן למדת רבינו ש'לא תשגי גבול רעך", והלילה הוא גבול של רוחות לילך ואין לבני אדם אז לצאת". אמר לו: "והלא כתוב 'מתן בסתר יכפה אף', מלאך חבלה הנקרא 'אף' יכפה בשביל מתן בסתר", והוי מסתפי מיניה וערק וברח לפניו. מבואר שלאדם פשוט אין ליתן צדקה בלילה, והקשה שם ע"ז מדברי החינוך, שכתב שצדקה נוהגת בכל זמן בזכרים ונקיבות, ואם אין ליתן בלילה - הוי מצוות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות.

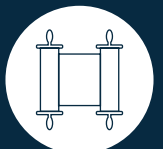
"נתון נתון לו ולא ידע לבבך בתתה לו כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך..." (דברים ט"ו, י')

בחידושי הגרמ"ז (להגאון רבי מנחם זמבה זצ"ל סי' כ"ח) מובא מס' נחלת יעקב יהושע' (לרבי יעקב יהושע פרומאן זצ"ל פ' ראה) שהמילים "ולא ידע לבבך בתתך לו", הוא ר"ת "ובלילה", ונראה שבא לרמז על מה ששמעתי מידידי הגאון ר"מ זמבה זצ"ל דאין ליתן צדקה בלילה, וראיתו מס' הרדים בהקדמתו שכתב: "ויש מצוות וכו' אך אין חיובן תמידי רק לזמנים ידועים בשנה, או מן היום,

- כיצד יזכה האדם להוריד את השפע המוכן לו משמים?
- מדוע השוו חז"ל בין עבד עברי לעבדות מצרים?
- כיצד מבטלת נתינת הצדקה גזירות רעות?
- מדוע נכפל הציווי לשמח את העניים?

השאלות
בפרשת
השבוע

האם יש דין תשלומין לתקיעת שופר של חודש אלול? ומתי יוצא לומר 3 פעמים ביום 'לדוד ה' אורי וישעי' בתפילות חודש אלול?

וגם האם תקיעת שופר של חודש אלול, נחשבת כהפסק 'בין הפרקים' ובאמצע שמונה עשרה? ומה תדיר יותר מחברו בתפילת ראש חודש אלול?

שאמירת 'לדוד ה' אורי וישעי' נאמרת יותר פעמים ממזמור 'ברכי נפשי' היא נחשבת יותר תדירה?

במטה אפרים (שם) כתב שגם אמירת 'ברכי נפשי' בתפילת ראש חודש אלול, קודמת לאמירת 'לדוד ה' אורי וישעי', כיון שהיא תדירה בזה שנאמרת בכל ראש חודש. אכן הגר"י קמינצקי כתב (אמת ליעקב ס"א) שלכאורה אמירת 'לדוד ה' אורי וישעי' תדירה יותר שהרי היא נאמרת במשך 30 ימי חודש אלול, משא"כ 'ברכי נפשי' נאמר רק בכל ראש חודש, אלא שמכל מקום כתב שמקדימים את אמירת 'ברכי נפשי' מפני שאמירתו היא מחמת היום של ראש חודש, משא"כ 'לדוד ה' אורי וישעי' שאינו נאמר מחמת היום, ולכן 'ברכי נפשי' קודם.

מתי יוצא לומר 3 פעמים ביום 'לדוד ה' אורי וישעי' בתפילות חודש אלול?

כתב המשנה ברורה (סימן תקפ"א ס"ק ב) ונוהגין במדינותינו מראש חודש אלול עד יום הכיפורים לומר בכל יום אחר גמר התפילה מזמור 'לדוד ה' אורי וישעי', בוקר וערב, ואומרים אחריו קדיש, ואנו נוהגים לאומרו עד שמיני עצרת ועד בכלל.

ומדבריו שכתב שאומרים אותו בוקר וערב, יוצא שאומרים אותו פעמיים ביום, וזמן אמירתו אחר תפילת שחרית, ומה שכתב גם בערב, במטה אפרים (ס"ו) כתב שזמנו הוא לאחר תפילת מנחה, וזה הכונה 'בערב', ובאלף המגן (ס"ק י) כתב שתלוי הדבר במנהגים, שיש נהגו לאומרו אחר תפילת מנחה, ויש נהגו לאומרו לאחר תפילת ערבית.

דבר מצוי הוא שאחד הנוהג לאומרו לאחר תפילת מנחה, מזדמן למנין של תפילת ערבית שהם נוהגים לומר לאחר ערבית את המזור 'לדוד ה' אורי, האם יש לו לאומרו איתם אף שכבר אמר לאחר תפילת מנחה, וגם בשחרית, וכבר יצא ידי המנהג לאומרו בוקר וערב בכל יום?

דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה ראש השנה אורחות הלכה הערה 3) שעליו לאומרו עמהם שנית [ומסתבר שה"ה להיפך אם נוהג לאומרו לאחר תפילת ערבית והזדמן למנין של מנחה שאומרים מזמור זה לאחריו, שיש לאומרו עמהם אף שיאמרו אח"כ בתפילת ערבית כמנהגו].

אכן דעת הגרי"ש אלישיב (באר ישראל להגרא"צ ישראלון עמוד יח) שאם

האם יש דין תשלומין לתקיעת שופר של חודש אלול?

המנהג לתקוע בשופר בכל חודש אלול לאחר התפילה, כתב הרמ"א (סימן תקפ"א סעיף א) שיש לעשותו לאחר תפילת שחרית. וכן כתב במנשה ברורה (ס"ק ג) שיש לתקוע בכל בוקר לאחר התפילה.

במקרה שלא תקעו בציבור בבוקר, בגלל שלא היה שופר או מכל סיבה אחרת, האם יש ענין של תשלומין, לתקוע אחר תפילת מנחה?

בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סימן כא אות ה) כתב, שיש ענין לתקוע לאחר תפילת מנחה אם לא תקעו בשחרית, כיון שהמנהג הוא לתקוע פעם אחת ביום כדי לעורר הלבבות, אלא שקבעוהו בתפילת שחרית כיון שכולם נמצאים בבית הכנסת, וגם כדי לעורר את העם לתשובה קודם יציאתם למלאכתם, אבל אם לא תקעו בשחרית נשאר הענין של חיוב התקיעה לפחות פעם אחת ביום, ויתקעו לאחר תפילת מנחה.

מאי"ד, דעת הגרי"ש אלישיב (הליכות והנהגות תשרי עמוד 3) שהתקיעה נקבעה לאחר תפילת שחרית ואין ענין בהשלמת התקיעה לאחר תפילת מנחה באם לא תקעו, וכמו כן דעתו היא (שם) שאם מתפלל ביחידות באלול, אין צריך לתקוע אח"כ כשיש לו ציבור, וכן כתב בשו"ת ציץ אליעזר (חי"ב סימן מח).

האם תקיעת שופר של חודש אלול, נחשבת כהפסק 'בין הפרקים' ובאמצע שמונה עשרה?

קורה הדבר שמנין אחד אין להם מי שיתקע את התקיעה שבסוף התפילה בחודש אלול, וישנו אחד כזה, רק במנין השני אבל שם אוחזים באמצע ברכות קריאת שמע, השאלה שנשאלה האם יכול זה האוחז באמצע ברכות קריאת שמע, לתקוע למנין הראשון שאין להם בעל תוקע, האם זה נחשב כהפסק, שהרי אסור להפסיק באמצע קריאת שמע וברכותיה?

שאלה זו נשאל בשו"ת מהר"ם בריסק (ח"ג סימן כו) וכתב שיכול לתקוע למנין האחר בין הפרקים, שהרי לא גרע תקיעת שופר מלשאל בין הפרקים בשלום אדם נכבד שמו, וא"כ הוא הדין כשעומד באמצע פסוקי דזמרה. ואם עומד אדם באמצע תפילת שמונה עשרה, והאריך בתפילתו, וכבר אוחזים הציבור בסוף התפילה בתקיעת שופר, דעת הגר"ח קניבסקי (נתיבות ההלכה גליון 31 עמוד 168) שמותר לו להפסיק מתפילתו ולשמוע את התקיעות ואין בזה משום הפסק בתפילה. וכן כתב בשו"ת משנת יוסף (ח"ט סימן סז).

מה תדיר יותר מחברו בתפילת ראש חודש אלול?

בכל חודש אלול, כתב המשנה ברורה (סימן תקפ"א ס"ק ב), נוהגים לומר אחר התפילה בוקר וערב, מזמור 'לדוד ה' אורי וישעי'. וכתב המשנה ברורה, שבמקומות שאומרים אותו לאחר תפילת שחרית, ואומרים גם שיר של יום בסוף התפילה, יש להקדים לומר שיר של יום, ובראש חודש אלול שאומרים 'ברכי נפשי' יש להקדימו לפני אמירת 'לדוד ה' אורי וישעי'.

ובטעם הדבר שיש להקדים את אמירת שיר של יום, לאמירת 'לדוד ה' אורי', כתב במטה אפרים (ס"ו) כיון שהוא תדיר וקודם למזמור 'לדוד ה' אורי' שאינו תדיר.

נדון מעניין ישנו בתפילת ראש חודש אלול, שהרי אומרים בשיר של יום את מזמור 'ברכי נפשי', ובה יש לדון האם 'ברכי נפשי' גם נחשב כתדיר יותר מ'לדוד ה' אורי וישעי' כמו כל שיר של יום שנחשב יותר תדיר, או כיון

שומרים הפקד לעירך

בגמרא במסכת בבא בתרא (ז, ב) מבואר, כי תלמידי חכמים אינם צריכים שמירה, ועל כן אינם צריכים להשתתף בהוצאות שמירת העיר, אשר היא מיותרת לחלוטין מבחינתם...

הרי לנו, שאף שלכאורה נראה שתלמידי החכמים הינם בבחינת 'מושפעים', והיינו שהם צריכים שיתמכו בהם ויחזיקו את ידם, לאמיתו של דבר לא כך הם פני הדברים... לאמיתו של דבר, ההיפך הוא הנכון: תלמידי חכמים הם אשר אינם זקוקים לשמירה, אלא אדרבה... זכותם יכולה להגן על סביבתם ולהשפיע טובה על אחרים. לכן, כאשר אנו תורמים כסף או מסייעים לתלמידי חכמים, אל לנו להרגיש שאנו 'תומכים' בהם... הן אמנם זכות החזקת תורה גדולה היא עד למאוד, אולם לאמיתו של דבר ה'תומכים' הם דווקא תלמידי החכמים, אשר בזכותם אנו מתקיימים! בזכותם כל השפע יורד לעולם!!

על גודל התועלת שמפיקים אנו מתלמידי חכמים, על הברכה שיורדת מן השמים בזכותם, למדתי על בשרי, ומעשה שהיה כך היה: לא עלינו, אני סובל מ'שושנות' ברגל. 'שושנה' הינה התפתחות של דלקת ברגל, שגורם לחום גבוה עד ארבעים מעלות חום, ונפיחות ברגל שנראית כמו שושנה. זה ממש נפוח וכואב. גם אחרי שחולפת השושנה, הרגל לא חוזרת ממש לקדמותה. תמיד נשארת קצת נפוחות.

הפעם האחרונה בה נתקפתי ב'שושנה' הייתה לפני שנה וחצי, בתקופת פורים. ממש לא ידעתי מה לעשות. היו מתוכננות לי דרשות רבות לתקופה הקרובה, ואני לא יכולתי לזוז... החום אמנם ירד, אבל הנפיחות עדיין נותרה, וממש לא יכולתי ללכת על רגלי!

אך הנה, באותו היום פגשתי את הרב קובלסקי שליט"א, ראש ישיבת 'הדרת מלך', ואמרתי לו: "קח סכום כסף, ותעשה עם זה מה שאתה רוצה בשביל הבחורים, רק את זה אני מבקש: תכתוב את השם שלי על לוח המודעות, ותבקש מבני הישיבה להתפלל בעבורי וללמוד לרפואתי!"

ואמנם, ראה זה פלא: למחרת היום כבר חלפה הנפיחות, וכמה שעות מאוחר יותר כבר חלפו גם הכאבים... את כל הדרשות מסרתי כמתוכנן!

כשראיתי את הפלא הזה, מיהרתי לפנות שוב אל הרב קובלסקי, ואמרתי לו: "הרב, אני עושה אצלך ביטוח... אני אתן לך בכל חודש סכום כסף לטובת בחורי הישיבה, ואני מבקש שיתפללו עלי שלא תהיה לי יותר 'שושנה'!"... ממש לא יאומן, אבל מאז לא נתקפתי ב'שושנה' אפילו לא פעם אחת!!!

עד אז הייתה מגיעה התקפה אחת לחדשיים... ומאז - כבר שנה וחצי - ואפילו לא פעם אחת!

והם הם הדברים שאמרנו... תלמידי חכמים נראים כ'נשים'... נראה שהם 'מושפעים'... אולם לאמיתו של דבר ההיפך הוא הנכון... הם עושים גבורה כאנשים, ומשפיעים טובה וברכה על כל סביבותיהם!

מעשה נוסף בסגנון זהה, שמעתי מהאחים גיטלר, בעליהן של שתי חנויות ספרים: האחת בבני ברק והשניה בירושלים. החנות בבני ברק מניבה רווחים נאים, החנות בירושלים לעומת זאת, ממוקמת במיקום גרוע, ומטבע הדברים אין בה תנועה ערה של קונים... אמנם החנות אינה גוררת הפסדים, אולם גם רווחים כמעט ולא מפיקים ממנה...

בשלב מסוים, חשבו האחים להעתיק את מיקומה של החנות אל רחוב 'מלכי ישראל' עצמו, אולם לאחר שיקול דעת הגיעו למסקנה שהדבר עלול להזיק לחנויות הספרים האחרות שנמצאות בגאולה, וליצור תחרות בלתי הוגנת... מצד שני, להשאיר את המצב כמות שהוא - גם זה לא הגיוני כל כך... ובכן, מה עושים?

החליטו האחים להיכנס ולהיוועץ במרן רבי אהרון לייב שטיינמן זצוק"ל, וכך הם אמנם עשו. הם סיפרו על מצב החנות, הסבירו מדוע הינם רוצים להעביר את החנות למיקום אחר, וגם הוסיפו שאחד השיקולים להחזקת החנות - הוא מאחר והיא מחזיקה שלושה בתי אברכים, אשר נשותיהם עובדות בה... מאחר והחנות אינה גוררת הפסדים, סברו האחים כי יתכן שראוי להמשיך ולהחזיקה, ולו כדי שלא לקפח פרנסתן של הנשים הללו.

אלא שכאשר הם הציגו את השיקול הזה בפני רבי אהרון לייב שטיינמן, ואמרו שהחנות 'מחזיקה' שלושה בתי אברכים, מיהר הגאון להגיב בתמיהה ושאל: "מה אתם מחזיקים?"... האחים סברו שהרב לא שמע את דבריהם כראוי, ולפיכך חזרו ואמרו שהם מחזיקים שלוש משפחות אברכים. אולם הרב שטיינמן שמע היטב כבר מלכתחילה, אלא שצרם לאזנו הביטוי 'מחזיקים משפחות אברכים'...

"מי אמר לכם שאתם מחזיקים אותם? אולי הם מחזיקים אתכם?" הוא שאל והוסיף: "אינכם יכולים לדעת, האם הסיבה בגללה מצליחות החנויות בבני ברק, אינה משום שהן מספקות פרנסה לשלוש נשות אברכים בירושלים!"... (מתוך 'מתוק האור'- הגדה של פסח)

המכתבים המשפטיים אינם מותרים מקום לספק, חלק מרכושו הוחרם עד לבירור הענין, והדאגה על פניו ניכרה היטב...

הסטייפלער שמע על ההסתבכות, חיזק בדברים בוטחים את היהודי שלפניו, ומיד נענה ושאל: 'אתה מקפיד להפריש מדי חודש מעשר כספים? היהודי אמנם לא ציפה לשאלה הזו, אך דווקא עבורה תשובתו מוכנה: 'אכן כן, מדי חודש בחודשו אני מפריש מעשר כספים מכל רווחי!'

'אם כך', נענה הסטייפלער לעומתו, 'היה סמוך ובטוח, רגוע ושליו כי כל רע לא יאונה לך. מעשר כספים מבטח אותך מכל תואנה או טענה משפטית. לך לשלום ותראה כי לא תינזק!'

היהודי יצא בלב רגוע ובטוח, וכפי שמספר הגאון רבי יצחק קולדצקי שליט"א בספרו 'לשכנו תדרשו' - במשך 7 שנים נמשכה ההתדיינות סביב הענין, אך הוא לא ניזוק. בסופו של דבר, כל רכושו הוחזר לו במלואו, והוא נותר ללא כל נזק, באופן בלתי מוסבר ועל טבעי!

כי הפרשת כספי מעשר היא דרך בטוחה לשמור ולהבטיח את הרווחה הכלכלית, את העושר האישי. הבה נקפיד בדייקנות על הפרשת כספי מעשר מדי חודש בחודשו, ונזכה לברכת שמים ושמירה עליונה!

הברור מאליו, אם כי לא תמיד זוכים לראות זאת בעיניים. אולי לאור ההתלבטות הקשה שעבר, אולי בגלל ההקרבה והמסירות למצוה זו, זכה אותו יהודי לראות איך הכסף חוזר אליו, כיצד מעשר הכספים הוענק לו בחזרה. אבל הדבר ברור, כי אם בורא עולם מבטיח, מתחייב ומוכן להעמיד את הבטחתו זו למבחן - ברור כי אלו התוצאות של הפרשת מעשר כספים. נכון, הרבה פעמים זה לא קל. מי שלא התרגל לזה - יכול להרגיש פתאום כאילו עשרה אחוזים מהכנסותיו נעלמים פתאום, מתאדים כלא היו, אך בעצם זו ההשקעה הבטוחה והמבטיחה ביותר - נותנים מעשר כספים וזוכים בהכפלת הרווחים, בעושר מופלג, בברכת שמים בכל מעשי ידיו!

נקבל על עצמנו להתחזק בהפרשת מעשר כספים, בלי דחיות או איחורים, בלי פספוסים או תקלות. נברר את ההלכות המדוייקות - באיזו צורה לקבל על עצמנו קבלה זו באופן נכון והלכתי, כמה צריך להפריש ובאיזה שלב, מי זכאי לקבל כספי מעשרות ומי קודם למי, איזה הכנסות חייבות במעשר והאם מצוה זו חלה גם על כספי מתנות - כולן שאלות חשובות שיש לברר בהן את ההלכה, כדי שנפריש כספי מעשר כראוי ונזכה בהבטחת הבורא לברכת שמים עד בלי די!

ביטוח בטוח באמת!

אל הגאון הסטייפלער זצ"ל, נכנס יהודי נסער ומודאג. לא מזמן הסתבך בענין משפטי, ועורכי הדין רואים שחורות לעתידו ועתיד מצבו הכספי.

"מסיפור זה" - היה אומר רבי דוד - "למדים אנו שמלימוד תורה לעולם לא מפסידים, ואדרבה, הדבק בתורה לא רק שחייו מאושרים, אלא זוכה הוא אף לחיים בעצמם".

לא הבינו מה מעשיהם של הבחורים, ומיד הסיקו שכנראה לא מדובר כאן ביהודים שלומדים תורה, אלא ב'בית משוגעים', וכיון שהחוק החמיר מאוד בפגיעה בחסרי ישע, עזבו החיילים את קומת בית המדרש. בדרכם החוצה נתקלו החיילים בבניין הפנימיה, ואחד מהם הציע לערוך בו חיפוש, אולי שם נמצא אנשים נורמליים שמפירים את החוק. בדיקת ברגעים אלו יצאו הבחורים ממקום מסתורם. החיילים פגשו בהם, כיוונו אליהם את נשקם והרגו אותם, ה"ד."

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי אשר קובלסקי שליט"א
כתבו ל: 6182918@gmail.com

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל:
israel.layosh@gmail.com

נושא השתטחות על קברי צדיקים וברכת "אשר יצר אתכם בדין"

"המנהג לילך בכל ערב ר"ח על בית קברות אנשים ונשים, ובפרט בערב ר"ח אלול, גם בכל החודש עד יו"כ, ושופכים תחינות ובקשות ותורד עיניהם דמעות מאין הפוגות" (שו"ת יד אפרים פ' ה ד)

הרואה בית קברות מרחוק כגון הנוסע לכיון ירושלים ורואה את הר המנוחות או הרואה בית קברות מביתו

יש אומרים: שיכול לברך (עיין ערוה"ש רכד ת, שו"ת בצל החכמה ח"ג ס' מ).
ויש אומרים: שלא יברך אלא עליו להתקרב ואז לברך וכן יש לנהוג (שו"ת באר משה ח"ב סימן יג, גשר החיים ח"א עמוד שיא), והטעם: כיון שהברכה היא התעוררות גדולה לאדם להזכירו החיים והמוות וזה שייך רק כשהוא מתקרב ממש לבית הקברות אבל הנוסע ברכב בכביש הסמוך לא שייך ברכה זו (שו"ת באר משה שם).
ויש שכתבו לחלק שאם עוצר מכוניתו ומסתכל על הקברות מברך, ואם ראייה בעלמא אגב הנסיעה לא מברך (תשובות והנהגות ח"ג סימן פ).
ברכה בקבר של יחיד או מספר קברים בלבד: על קבר של יחיד אין מברכים ברכה זו, כגון קבר של ר' מאיר בעל הנס, קבר רחל שקוברים לא בבית קברות, והטעם: כיון שברכה זו נתקנה בלשון רבים (משנ"ב רכד ס"ק טז בשם י"א).
טעם אחר: לפי שאומרים בברכה "ויודע מספר כולכם" ובקבר אחד או מספר קברים גם לנו יודע המספר (תשובת הרדב"ז ח"ג סימן תקסט).

ברכת ראייה בקברי צדיקים

הטעם במנהג העולם שאין מברכים ברכת הראיה כשעולים לקברי צדיקים עתיקין כגון מערת המכפלה, במירון שקבורים שם רשב"י ובנו, קבר האר"י ז"ל והבית יוסף בצפת ועוד.
כיון שעיקר הברכה הוא על המקום שרגילים לקבור שם, או שמתו לפני כמה שנים וניכר עוד כבית הקברות, ועל זה תיקנו ברכה אבל במקום עתיק שלא ניכר עוד כבית הקברות וגם הקברים עצמם אולי אינם שם אלא עצמות צדיקים - לא נהגו לברך (תשובות והנהגות ח"ד סימן נו).
טעם אחר: ע"פ הנצי"ב (העמק שאלה שאילתא יד) שאין איסור לועג לרש כשהמת קבור בעומק עשרה טפחים משום שנחשב כרשות אחרת, ולפי זה בצדיקים שקבורים במערה מונחים בעומק של המערה ולכן לא מברכים דאינו בגדר "הרואה" (תשובות והנהגות שם).
טעם אחר מדוע אין מברכים בבית הקברות בצפת: כיון שהיו שם כמה רעידות אדמה א"כ קברותיהם עמוקים ואינם לפנינו ואינו בגדר הרואה (מנוחת אמת פרק יג הערה כט).

ברכה אחת לשלושים יום

מי שבירך ברכת "אשר יצר אתכם בדין" על קברים שראה בבית קברות אחד,

בית הקברות

בית הקברות נקרא "בית מועד לכל חי" (איוב ל', כ"ג) וכן בשם 'בית עולמים' (קהלת י"ב, ה') "כי הולך האדם אל בית עולמו", ובלשון המקובל בהמון העם 'בית עלמין' (סנהדרין י"ט, א) וכן יש שקוראים אותו 'בית החיים', הטעם בשם זה: לפי שיש אשר נאמר עליהם 'צדיקים במיתתם נקראים חיים' ולכן נקרא 'בית החיים' (הדר"ק דף ט"ז).
הטעם שנקרא בשם 'בית' ולא 'שדה': על פי הא דאמרין בגמרא (מועד קטן ט, ב): 'האי עלמא אושפיזא והוא עלמא ביתא' [ופירש רש"י קבר הוי בית שעומד לעולם], וביומא (סו) מובא שר' אליעזר בתשובתו קרא את הקבר בשם בית (מהר"ל צירלסון ז"ל).

מקור ההשתטחות בקברי צדיקים

המקור הראשון: מצאנו אצל יוסף שהשתטח על קבר אמו שירד למצרים וענתה לו אימו שה' יצילו מכל רע (ספר הישר) וכן כלב שפירש מעצת מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות אמר להן אבותי בקשו עלי רחמים (סוטה לד, א).
כמו כן, מצאנו במדרש (בראשית רבה פרשת פב אות י) לגבי רחל שקברה יעקב בבית לחם כדי שיעברו הגלויות שם תבקש עליהם רחמים.
ואמרו בזהוהר (שמות דף טז ע"ב) "שאם לא תפילת המתים עבור החיים, לא היו החיים מתקיימים אפילו חצי יום".

טעם להשתטחות על קברי צדיקים

בספר חסידים (סימן תנ) כתב שיש הנאה למתים שבאים אוהביהם על קבריהם ומבקשים על נשמתם, שעל ידי זה מיטיבים להם בעולם הבא וגם כשמבקשים מהם הם מתפללים על החיים (עיין קב הישר פרק עא).
טעם אחר: לפי שבית הקברות הוא מקום מנוחת הצדיקים הוא קדוש וטהור והתפילה שם מקובלת יותר (משנ"ב תקפא ס"ק כז, כה"ח צה, פמג"ד א"א שם ס"ק טז, מג"א תקפא ז).
טעם אחר: "דבית קברות מקום מנוחת הצדיקים ומתוך כך הוא מקום קדוש וטהור, והתפילה נתקבלה יותר, והמתפלל על קברי צדיקים אל ישים מגמתו נגד המתים אך יבקש מהש"ת שיתן עליו רחמים בזכות הצדיקים שוכני עפר" (מג"א תקפא ז בשם מהר"ל באר היטב שם).
טעם אחר: לפי שיש בזה תועלת לחיים כאומר לפניו יתברך הרי אנו חשובים לפניך כמתים (גמרא תענית טז, א).

ברכה בבית הקברות "אשר יצר אתכם בדין" (ברכות נח, ב)

הנכנס לבית הקברות צריך לברך ברכת הראיה שנתקנה על הרואה קברי ישראל ברכת "אשר יצר אתכם" וכו' (טושו"ע רכד יא). והמנהג להוסיף ולומר את ברכת "מחיה המתים אתה רב להושיע" בלא ברכה (מעבר יבוק מאמר שפתי רננות פ' כ, ש"ך ס' שעו ו).
הטעם בברכה זו: כדי להצדיק דינו של הקב"ה על המתים הקבורים שם וכדי לעורר את האדם החי להזכירו חיים והמוות והתחלת התחיית המתים אחר המות (מסכת ברכות נח, ב ספר הבתים שער יג אות ו).

מקום הברכה

יש אומרים: שיש לברך את הברכה כשהוא סמוך לקברים בתוך ד' אמות (ערוה"ש רכד ח), והטעם: משום שברכה זו נוגעת למתים (גשר החיים ח"א עמוד שיא). יש אומרים: שעדיף לברך חוץ לד' אמות (הגר"ש דבילצקי בהגהותיו לספר פני ברך עמוד תצו, ספר נשמת ישראל).

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית
שלוחה 2

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 2

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

מעשה באחד ממחזירי התשובה בימינו, שעשה כנס לרחוקים מתורה שעונדים עגיל שמאלי, ולאחר שהסכימו להסיר את נזמיהם מאזניהם, הציע להם להקדיש את העגילים ולהתיך אותם ולעשות מהם כתר לספר תורה

האם מותר לעשות כתר לספר תורה, שהוא תשמיש קדושה, מעגילים ששמשו להדיוט?
האם מותר לתפור מעיל לספר תורה ממעילים ישנים?

להשתמש בבגדי הדיוט לתשמיש קדושה

למדנו בסוגייתנו דאין להשתמש לבית המקדש בחפצים שהשתמשו בהם להדיוט, ולכן מבואר בגמרא (דף קטז:): שכדי להקריב קרבן צריך עצים חדשים, והגמרא לומדת מדברי רבי אלעזר בן שמוע שלמד מהפסוק על העצים אשר על האש אשר על המזבח, הרי מקיש הכתוב עצים למזבח, מה מזבח שלא נשתמש בו הדיוט אף עצים ואש שלא נשתמש בהן הדיוט, ומבואר יותר במנחות (דף כב).

גדולי הקדמונים כתבו דגם בבית הכנסת קיים דין זה, ונפסק בשו"ע הלכות בית הכנסת (סי' קמ"ז סוף, ס"א, וסי' קנ"ג סכ"א) שאין לקנות מעילים שנשתמש בהם הדיוט לתשמיש קדושה.

עגילים לכתר ספר תורה

ודנו הפוסקים באיזה אופן ניתן לתרום תכשיטים לצורך תשמישי קדושה. מעשה באחד ממחזירי התשובה בימינו, שעשה כנס לרחוקים מתורה שעונדים עגיל שמאלי, ולאחר שהסכימו להסיר את נזמיהם מאזניהם, הציע להם להקדיש את העגילים ולהתיך אותם ולעשות מהם כתר לספר תורה.

והשאלה, האם מותר לעשות כתר לספר תורה, שהוא תשמיש קדושה, מעגילים ששמשו להדיוט?

וכבר מצאנו בתורה בנדבת המשכן, שהנשים התנדבו את המראות לצורך הכיור במשכן, וכן בשלל מדיין התנדבו אנשי המלחמה טבעת עגיל וכמוז לצורך הקדש, ובכן יש לבאר את חילוקי הדינים מתי וכיצד מותר להשתמש להקדש בתכשיטי הדיוט.

דברי הפוסקים

המהרי"ל בתשובה (ק"ד) כתב, שמה שנוהגים העולם לעשות מפה ופרוכת לספר תורה ממעילים ישנים ששמשו ללבישה, אינו ראוי, הואיל וכתב ה'אגודה' שאין לעשות ממעיל שנשתמש בו הדיוט תשמיש קדושה, וכתב שהוא מורה לשואלים לקנות חדש, וכתב שלכן כששואלים אותו מורה שעדיף לקחת חדש לצורך הס"ת אף שהמשומש יותר יפה וטוב, והוא להלכה בשו"ע כמו שנתבאר.

הט"ז ביו"ד (סוף סי' רפ"ב) העתיק דברי המהרי"ל שאין לעשות תשמיש קדושה מדבר שנשתמש בו הדיוט, וסיים שאותם שנוהגים כן יש למחות בידם.

דעת האחרונים

אכן ה'מגן אברהם' סי' קמ"ז סק"ה כתב שמה שנוהגים העולם לעשות מישינים (וכמו שהעיד המהרי"ל) י"ל שסוברים שקדושת המזבח היא חמורה, ולכן אסור לעשות ממה ששימש להדיוט, אבל שאר תשמישי קדושה מותר. וכן כתב ה'אליה רבא', והוסיף הא"ר שגם המהרי"ל לא כתב בלשון איסור, רק שעדיף לקחת חדשים, וכתב שכששואלים אותו כך הוא מורה, משמע שאם כבר עשו אינו מוחה בידם.

ה'מור וקציעה' הביא מש"כ המג"א מהרמב"ם (פ"א מבית הבחירה ה"כ) שאין עושים לגובה מכלים שנשתמשו להדיוט, ותמה ע"ז ששם כתב הרמב"ם, שאפילו אבנים וקורות שחצבן לבית הכנסת אין בונים בהר הבית, אם כן איך יעלה על הדעת ללמוד דין בית הכנסת מבית המקדש, הרי אפילו שימוש בית הכנסת נחשב שימוש חול כלפי בית המקדש שקדושתו חמורה,

ומנין לאסור לבית הכנסת תשמיש הדיוט? עוד הקשה ממשנה מפורשת בכלים פכ"ח מ"ה כיפה שהיא טמאה מדרס ונתנו על ספר טהור מן המדרס וטמא טמא מת, ופ"י הר"ש והרא"ש שזה בגד של נשים שלפעמים יושבות עליו, וכשיחדה אותו לצורך ספר - נעשה תשמיש קדושה ואסור לשבת עליו לכן טהור ממדרס, והוסיף הר"ש לבאר, שאף שלא עשו שינוי מעשה נטהר והוכיח זה מהג"מ ע"ש, הרי מפורש משתמשים עם בגדי נשים לתשמיש קדושה לכרוך ספר, והוא ב'שערי תשובה' סוס"י קנ"ג בשם ה'מור וקציעה' ו'באר יעקב'.

לעשות פרוכת מבגדי נשים

הב"ח (בתשובה סי' י"ז) מחמיר בעשיית תשמישי קדושה מבגדים ששמשו להדיוט.

והמעשה שדן עליו היה, בפרוכת שנעשתה ממעיל ישן של אישה מהקהילה שנפטרה, והיה רקום עליה שם האישה לעילוי נשמתה, והגבאים רצו לעשות ממנה מפה, וכתב הב"ח שלא עשו כהוגן לעשות תשמיש קדושה ממעיל, ואף פרוכת שהיא תשמיש דתשמיש אסור, והט"ז ביו"ד קפ"ב מתיר בתשמיש דתשמיש, אך המג"א הסכים לדעת הב"ח, עוד כתב הב"ח שאסור להשתמש במלבוש של אישה לפרוכת, שהרי אסור להסתכל בבגדי נשים, והביא ראיות שאין להסתכל בבגדי נשים, גם לאחר שמתה האישה שלבשה את הבגד אם מכירים אותה, ועוד טעם הוסיף, שבגדי נשים שעשויים ליצר הרע - אין להשתמש בהם בקודש, והביא מש"כ רש"י שמות (פל"ח פסוק ח') על הכיור שנעשה ממראות הצובאות, שחז"ל אומרים במדרש, שמשם רבינו לא רצה להשתמש במראות הנשים שנעשו ליצר הרע לצורך כיור הקודש, עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא שהנשים נתכוונו במצרים לשם שמים למצוות פריה ורביה ולכן יש לקבלם.

אכן כתב הב"ח, שאחר שהוקדשו אף שזה לא כהוגן חלה קדושה עליהם ואף שאין להשתמש בהם אסור להורידם מקדושתם, והוכיח מהמשנה בכלים שכפה שיחדה לכרוך בה ספר נתקדשה ואסורה בישיבה, ולכן טהורה ממדרס, מבואר מדבריו שלא הוקשה לו מהמשנה כיצד משתמשים במלבוש אישה לצורך ספר דבאמת אסור להשתמש רק אם כרכו בה ספר נאסרה לתשמיש חול.

הולך לבית קברות אחר תוך ל' יום

יש אומרים: שיכול לברך שוב (הלק"ט ח"א סימן ריב, השולחן שלמה רכד), ומה שכתב בשו"ע שאם ראה תוך ל' יום אינו חוזר ומברך, דווקא שראה אותו בית הקברות דומיא דמלך שאינו מברך תוך ל', דווקא שראה אותו מלך

אינו חוזר לברך ברכה זו עד שעברו שלושים יום מראיתו הראשונה, והטעם: ככל ברכות הראיה שתקנו חז"ל אחת לל' יום (טושו"ע או"ח רכד יג). אם נתחדש עוד קבר צריך לברך אף בתוך ל' יום (תשובת הראב"י סימן לג, ערהו"ש רכד ח, ספר נחלת יעקב עמוד ש מפנסק הקהל תקנות של רע"א הנכתב על כמה פתחי בית הקברות במדינת פאזען, רדב"ז תתקצט).

לענין הצבע השחור שמורחים על הרצועות, כתב בשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ת או"ח סימן ג בתשובה מבן המחבר) שיש להחמיר בו שיהיה 'מן המותר בפיק', וכן כתב בקסת סופר (סימן כג ס"ב). וראה בשו"ת מהרש"ג (או"ח סימן כד) שנקט להקל ויל"ע.

ולענין השומן השקוף שמורחים על הצבע השחור כדי ליפותו, כתב בשו"ת נודע ביהודה (שם) שיש להקל לעשותו גם מדבר שאינו 'מן המותר בפיק', ובקסת סופר כתב (שם) שאף על פי ששומן זה כשר, מכל מקום ראוי לכתחילה לעשותו 'מן המותר בפיק'.

נדון מעניין התברר בתשובתו של הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סימן מב), האם מותר להשחיר את רצועות התפילין מדי ששנעשה מקליפי שביעית, האם הנאת מצוה שיש מצביעה זו, נחשבת כהנאה ולא כהפסד, שהרי גופו לא יכול להנות אחרי הצביעה מקליפי השביעית, והביא מהרידב"ז (פאת השלחן פ"ה ה"ט) ומשו"ת אמרי יושר (ח"א סי' ק) שאסרו להדליק נר חנוכה בשמן של שביעית, וכתב שלפי דעתם גם להשחיר הרצועות בצבע של שביעית יהיה אסור, שכיון שקי"ל שמצות לאו להנות ניתנו אם כן הרי הוא מבער הדיו שלא על מנת להנות, אמנם הגרש"ז אויערבך עצמו הסיק שגם הנאת מצוה נחשבת כהנאה ולא כהפסד ומותר לצבוע התפילין בדיו זה, והביא שכן כתב בר"ש סירילאו על מס' שביעית (דף קכב, א). אכן, בדרך אמונה שביעית (פ"ח ס"ק מט) כתב שדעת החזו"א לענין נר חנוכה לאיסור ושם בביה"ל (ה"ח ד"ה שמדליק) כתב לדחות הראיה מהרש"ס. וראה עוד לענין נר חנוכה בביאורים ומוספים משנ"ב דרשו (סי' תרע"ג ס"ק ב הע' 4 בסופה).

אמר כבר בתפילת מנחה, אין צריך לחזור ולאומרו בתפילת ערבית. וכן כתב המשנה הלכות (נתיבות ההלכה גליון 24 עמוד 38).

ולהשלים הענין נוסף כאן עוד שתי הלכות מענין של אמירת מזמור זה בחודש אלול: אם גמר תפילת הלחש של ערבית והציבור אומר 'לדוד ה' אורי', והוא עדיין לא אמר עלינו לשבח, הורה הגר"נ קרליץ (ימי הרחמים, הרב ספטימוס עמוד ו) שיאמר 'לדוד ה' אורי' עם הציבור ואח"כ יאמר עלינו לשבח.

ו'ברכו' שנוהגים לומר לאחר התפילה, הורה החזו"א (אורחות רבנו ח"א עמוד ע) שיש לאומרו לאחר אמירת 'לדוד ה' אורי', שכיון שתיקנו לומר 'ברכו' בסוף התפילה בגלל המאחרים לתפילה, עדיף לאחר לאומרו בסיום התפילה.

פניני הדף היומי בהלכה

סימן לג הלכות תפילין

האם מותר להשחיר את הרצועות בדיו שנעשה מקליפי שביעית? בענין רצועות התפילין, כתב השו"ע (סימן לג סעיף ג) שיש לעשותן מעור בהמה חיה ועוף טהורים, וביאר המשנה ברורה (ס"ק טז) משום שלא הוכשרה למלאכת שמים אלא בהמה טהורה בלבד.

אכן, מלבד הרצועות עצמם שיש לעשותן מעור בהמה טהורה, ישנם עוד שני דברים בעשיית הרצועות שיש לדון בהם האם יש לעשותן 'מן המותר בפיק', הצבע השחור שצובעים בו את הרצועות, וכן השומן השקוף שמורחים על הצבע כדי ליפותו.

יאיר' ששם שהותכו לגמרי - ודאי פנים חדשות באו לכאן.

להלכה

העולה להלכה, כתב המשנ"ב סי' קמ"ז שאין לעשות תשמישי קדושה מבגדי הדיוט, ותשמישי דתשמישי יש להחמיר ובצורף סניף נוסף אפשר להקל כט"ז, ואם נשתנו מצורתן מותר.

לפי זה, כאשר לוקחים עגילים שמאליים ומתיכים אותם, לעשות כתר לספר תורה - ודאי כשר וישר לעשות כן, ובזה שמשברים את היצר הרע ומשעבדים את העגילים לצורך קדושה - בודאי יש בזה עטרה ונחת רוח להקדוש ברוך הוא, והשי"ת יתן בלב כל עמו ישראל לשוב בתשובה שלימה ולהתקדש בקדושתו.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב שוורצבורד,
כתבו לפקס: 08-9791445

ה'חוות יאיר' (סי' קס"א) כתב, שאף שהמהרי"ל הורה לא לעשות תשמישי קדושה מבגדי הדיוט, מ"מ אם אישה נדרה בעת חוליה, לתת בגד שלה שמרוקם בחוטי כסף מוזהבים לצורך מעיל לספר תורה - מותר לעשות כן, הואיל ואין איסורו ברור, כמבואר בלשון המהרי"ל, וגם שכדי לעשות מעיל צריך לעשות בו שינוי, ובזה מותר תשמישי קדושה מבגדי הדיוט כלהלן, ודן עוד דשמה אין הלכה כרבי אלעזר בן שמוע, אכן החת"ס סי' מ' תמה עליו מהגמרא, שמשמע שהלכה כמותו, וגם הרמב"ם פסק כן ע"ש.

המג"א כתב שכל האיסור זה רק אם הכלים כמות שהם, אבל אם נשתנו ועשה מהם כלי אחר - שרי, ולכן גם הכיור מצינו שנעשה ממראות של נשים, ומה שמשנה רבינו לא רצה לקבלם זה מטעם יצר הרע, ולא משום ששימשו להדיוט, וגם הקרבנות קרבים מבהמות ששימשו להדיוט, ומזה הטעם כתב ה'חוות יאיר' שאם אישה נדרה לעשות מבגד שלה תשמישי קדושה, ואפשר לעשות מעיל או מפה, עדיף לעשות מעיל כי אז משתנה מאשר מפה שאז אינו משתנה, ומה שמצינו בתורה שתרמו טבעת עגיל וכומז, כתב ה'חוות

חדש: מוקד 'דורשי הדף' של 'דרשו' מעניק מענה בכל שאלה ועניין ב'דף היומי בבלי'

התקשר עכשיו והכל יהיה הרבה יותר בהיר ומובן

קו השיעורים של 'דרשו' 4992 או 077-2222-666 שלוחה 6

בהיכלי הישיבות מצויים בחורים רבים שבעצם אינם מממשים את הפוטנציאל העצום הטמון בהם, אם בגלל בעיות שהם מביאים איתם מהבית, משקעי ילדות מה'חידר', או בגלל שהם לא מצליחים להסתדר בישיבה עצמה.

הרב יעקב סירוטה, מנהל פרויקט 'מוקד הישיבה' של 'אחינו', מספר על ההיערכות האינטנסיבית לקראת תחילת זמן 'אלול' הבעל"ט.

יעקב א. לוסטיגמן

זה כבר הפך לחלק שגרתי מהנוף היומיומי ברבות מהישיבות הקדושות ברחבי הארץ: אברכים חדורי אמביציה ובעלי ניסיון עשיר בתחום החינוך, פוקדים באופן קבוע את היכלי הישיבות הקדושות, משוחחים עם בחורים ויושבים ללמוד איתם בחברותא באופן קבוע או לחלופין בלימוד משותף שמתקיים אחת לתקופה.

לא מדובר ב'חונכים' רגילים שלומדים עם הבחור ודואגים שידע טוב יותר את הדפים הנלמדים בישיבה בימים אלו, אלא בפעילים של ארגון 'אחינו', המופעלים על ידי 'מוקד הישיבה', ומעמידים בחורים על רגליהם, משביחים את היכולת שלהם ללמוד גמרא, מעצבים את השקפת העולם שלהם, ולמעשה מסייעים להם לחנך את עצמם בדרכה של התורה הקדושה.

"ארגון 'אחינו' פועל ברחבי הארץ כבר קרוב לחצי יובל שנים", אומר הרה"ג ר' יעקב סירוטה, מנהל 'מוקד הישיבה'. "במשך שנים רבות השקיע 'אחינו' בקירוב רחוקים, אך בשנים האחרונות, על פי הנחייתם של מרנן ורבנן גדולי ומאורי הדור, החליטה הנהלת הארגון להרחיב את הפעילות שיש לארגון במסגרת 'קירוב קרובים'.

"בהיכלי הישיבות מצויים בחורים רבים שבעצם אינם מממשים את הפוטנציאל העצום הטמון בהם, אם בגלל בעיות שהם מביאים איתם מהבית, משקעי ילדות מה'חידר', או בגלל שהם לא מצליחים להסתדר בישיבה עצמה. פעמים רבות מדובר בחורים מצויינים ממש, עם כישרונות ברוכים ועם יראת שמים יוקדת, אבל בעיות צדדיות עלולות להפוך אותם לכאלו שאינם יכולים להסתדר בישיבה, ובעצם לגרום להם לבזבז את כל שנות הבחורות שלהם על התמודדויות מיותרות בנושאים שניתן היה לפתור באמצעות טיפול נקודתי מבעוד מועד.

"הבעיה היא לא רק באי מיצוי הפוטנציאל של הבחורים הללו", מוסיף הרב סירוטה, "לא פעם, בחור שמרגיש שהוא לא ממלא יעוד כלשהו בחיים, הולך לחפש לעצמו סיפוקים חיצוניים, ומתחיל לרעות בשדות זרים. יש כאן בעיה גדולה שהצוות הרגיל בישיבות פחות פנוי להתעמק בה ולפתור אותה, כי רוב רובם של הבחורים אינם זקוקים לעזרה הזאת, והישיבות מטבע הדברים מעדיפות מלכתחילה שלא לקבל בחורים הזקוקים לעזרה.

"כאן נכנס מוקד הישיבה עם שורה של פרויקטים שמטפלים בבעיה מהשורש, ושבו"ה כבר הצילו נפשות רבות מרדת שחת. במשך הזמן ראשי הישיבות והמשגיחים למדו לעבוד עמנו בשיתוף פעולה ולהיעזר בנו רבות. הם בעצמם מכוונים אותנו אל הבחורים שלדעתם יוכלו להתקדם יותר אם יקבלו את הסיוע של 'מוקד הישיבה', ואנחנו נענים לאתגרים, ומצמידים לבחורים הללו חונכים שיקדמו אותם, במקביל ליעוץ שוטף, אפיון ומעקב אחר קצב ההתקדמות של כל בחור והתאמת הפיתרון הספציפי שיכול לעזור לו ולקדם אותו".

במקביל לפרויקט החונכים של 'אחינו', מפעיל 'מוקד הישיבה' גם מערך של יעוץ והכוונה לבחורי ישיבות מכל רחבי הארץ, באמצעות מוקד טלפוני מיוחד הפעיל מדי יום בשעות הערב, ומאפשר גם התייעצות בשעות היום למקרים דחופים במיוחד.

המוקד מאויש על ידי אברכים תלמידי חכמים, שצברו ניסיון רב בשדה החינוך, המאזינים ברוב קשב לבחורים הפונים למוקד, מיעצים להם ובמקרה

הצורך גם מכוונים אותם להמשך יעוץ וטיפול. "מוקד הישיבה אינו פרויקט טיפולי", מסביר הרב סירוטה. "אנחנו לא מטפלים באמצעותו בבעיות רגשיות או אחרות, אלא רק מיעצים ומכוונים את הפונים אלינו. במקרים שבהם יש צורך בטיפול, אנחנו מפנים את הבחורים לגורמים המתאימים".

לדבריו, המוקד מוצף בפניות בכל תקופות השנה, כולל בימים הראשונים של 'זמן אלול'. "על פניו, ניתן היה לחשוב שבתחילת 'אלול' נישאר בלי פניות, כי בעצם כולם נהנים מהתחלה חדשה והבעיות עוד לא התחילו לצוץ. למה שבחורים ירצו לפנות ליעוץ והכוונה כשהכל הולך כשורה?

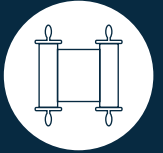
"אבל הניסיון מלמד אותנו שלא כך הם פני הדברים. יש בחורים רבים שמגלים מיד לאחר תחילת הזמן ששובצה להם חברותא שנראית לא מתאימה. בחורים צעירים שמתחילים את הישיבה בפעם הראשונה בחייהם גם הם פונים כשהם מרגישים אבודים ולחוצים מאוד. יש גם פניות מבחורים שדווקא הכל בסדר אצלם, אבל מהניסיון הקודם שלהם, הם חוששים שהמצב הטוב לא יאריך ימים, והם רוצים לקבל עצה והכוונה דווקא בימים אלו, אך להיערך לקראת הבאות ואיך לשמר את ההרגלים הטובים יותר שהם הקנו לעצמם עם תחילת הזמן.

"באופן כללי העצה שלנו ושל כל אנשי החינוך היא להתאים את הקבלות הטובות לרמת היכולת של הבחור. כל בחור מכיר את כוחותיו ויודע במה הוא יכול לעמוד ובמה לא. אם בחור מדמיין שעל אף שעד כה הוא לא היה מתמיד גדול במיוחד, בלשון המעטה, כעת הוא יכול פתאום לקבל על עצמו להתחיל ללמוד 18 שעות ברציפות שבעה ימים בשבוע, אז בהחלט אפשר לצפות מראש את ההתנסקות שתבוא במאוחר או במוקדם, וזה יהיה כנראה מוקדם מאוד".

• איך באמת נראית ההיערכות ב'מוקד הישיבה' לקראת חודש אלול?
"אנחנו עמוסים בפעילות. חלק מהאברכים החונכים מקבלים הכשרה מיוחדת בימים אלו כדי להעצים את היכולת שלהם לסייע לבחורים, המוקדנים גם הם עוברים קורסים של ריענון והעשרת הידע כדי שיוכלו לענות בצורה טובה יותר לבחורים שיפנו אלינו במשך הזמן, והמוקד עצמו עובר תהליך של עדכון ודרוג, מטפלים בנושאים הטכניים ומנצלים את ימי בין הזמנים כדי להתייצב ערוכים ומוכנים יותר עם תחילתו של זמן אלול בעז"ה".

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

שרה ליק
052-7181253

מדוע אין איסור 'בורר' בהדחת כלים בשבת? האם יש איסור 'בורר' בהפרדת המים הצפים על גבי ה'לפן'? מדוע אסור להרטיב בגד נקי בשבת?

מהלכות מלאכת 'בורר' ו'מרקד'

- הוצאת עצמות מתוך בשר עוף או דג, אסורה בשבת משום איסור 'בורר', שהרי זו הוצאת פסולת מתוך האוכל.
- פירות וירקות שמעורבת בהם פסולת, כגון עפר, או שדבוק בהם לכלוך, אסור להשרותם במים כדי לנקותם, משום איסור מלאכת 'בורר'.
- הדחת כלים, אין בה איסור 'בורר', משום שהם מיועדים לשימוש רב פעמי, אלא שמנקים אותם בין שימוש לשימוש, וממילא אין הלכלוך נחשב כפוגם את עצם הכלי.
- משקה עכור שאינו ראוי לשתייה ללא סינון - אסור לסננו בשבת משום איסור 'בורר'. אבל משקה צלול שראוי לשתייה ללא סינון לרוב בני אדם, מותר לסננו בשבת אפילו בכלי המיוחד לכך. ו'איסטניס' (אנטי טעם) שאינו שותה משקה זה ללא סינון אף בשעת הדחק - יתכן שאסור לו מדרבנן לסננו.
- כלי שיש בו משקה ובתחתיתו שקועה פסולת - אם חפץ לשתות את המשקה לאלתר, מותר לערותו לכלי אחר, ולהותיר את הפסולת במקומה.
- בגביעי 'לפן', מצוי שמצטברים מים מעל גבי הלבן, ונחלקו הפוסקים אם יש איסור 'בורר' בהפרדתם מהלבן. ויש מתירים רק כאשר המים צפים מעל הלבן ואינם מעורבים בו כלל.
- אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'מרקד'. מלאכה זו דומה בעיקרה למלאכת 'בורר', כי אף היא נועדה להפרדת הפסולת מהאוכל.

איסור 'בורר' בהסרת פסולת עם חלק מהמאכל

- אסור להסיר בשבת פסולת המעורבת במאכל, משום איסור 'בורר'. ונחלקו הפוסקים אם מותר להוציא פסולת מתוך התערובת, כאשר נוטל יחד עמה מעט מהמאכל.
- זבוב שנפל לכוס משקה - כתבו האחרונים שמותר להוציאו עם מעט משקה. ונחלקו הפוסקים אם כך הדין כאשר נפלו זבובים רבים לכוס.

מהלכות מלאכת 'הדש'

- אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'הדש'. הדישה היא הוצאת 'גידולי קרקע' מתוך 'בית גידולם', כגון הוצאת גרגירי דגן מתוך השיבולים.
- בהמשך לאמור: נחלקו הפוסקים אם איסור דישה הוא רק באוכל ('גידולי קרקע') הנמצא בתוך פסולת המקיפה אותו, וכגון גרגירי דגן שבקליפתם; או גם באוכל שפסולתו נמצאת בתוכו או מצידו.

מהלכות מלאכת 'מלפן'

- מים שמותרים בסינון בשבת (ראה לעיל) - אסור לסננם באמצעות בגד שאינו מיועד לכך, אם משום ששריית הבגד במים נחשבת ככיבוס; ואם מחשש שיסחט את הבגד לאחר הסינון, ויעבור בכך על איסור כיבוס.
- בגד שאינו מלוכלך - מדאורייתא מותר להרטיבו במים בשבת, אלא שהדבר אסור מדרבנן, מחשש שיסחטוהו. ולכן, כשאין חשש לסחיטה - מותר להרטיבו. ויש אומרים שהרטבתו אסורה מדאורייתא.
- כלי רחב מאוד, כגון סירים של מטבחים מוסדיים - אסור לכסותו בשבת, משום שנראה כאוהל. ויש מהראשונים שחולקים. וראוי להחמיר, אך אין למחות ביד המקל.

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il